

Fisketurism på Åland

En undersökning av möjligheter och svårigheter
för en växande verksamhet inom naturturismen

Tora Jonsson

Självständigt arbete • 30 hp
Sveriges lantbruksuniversitet, SLU
Fakulteten för naturresurser och jordbruksvetenskap
Institutionen för stad och land
Agronomprogrammet – landsbygdsutveckling
Uppsala 2022

Fisketurism på Åland. En undersökning av möjligheter och svårigheter för en växande verksamhet inom naturturismen

Fishing tourism in Åland. Possibilities and difficulties for a growing sector of nature tourism

Tora Jonsson

Handledare: Kjell Hansen, Sveriges lantbruksuniversitet, SLU
Institutionen för stad och land

Examinator: Linus Rosén, Sveriges lantbruksuniversitet, SLU
Institutionen för stad och land

Bitr. examinator: Malin Beckman, Sveriges lantbruksuniversitet, SLU
Institutionen för stad och land

Omfattning: 30 hp

Nivå och fördjupning: Avancerad nivå, A2E

Kurstitel: Självständigt arbete i landsbygdsutveckling, A2E –
Agronomprogrammet - landsbygdsutveckling

Kurskod: EX0890

Program/utbildning: Agronomprogrammet – landsbygdsutveckling

Kursansvarig inst.: Institutionen för stad och land

Utgivningsort: Uppsala

Utgivningsår: 2022

Omslagsbild: Bild på Ålands hav från färjan till Åland. Fotograf: Tora Jonsson

Upphovsrätt: Alla bilder används med upphovspersonens tillstånd.

Elektronisk publicering: <https://stud.epsilon.slu.se>

Nyckelord: fisketurism, naturturism, Åland, handlingsutrymme, socialt kapital, allmänning.

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för naturresurser och jordbruksvetenskap
Institutionen för stad och land
Avdelningen för landsbygdsutveckling

Sammanfattning

Den här masteruppsatsen inom ämnet landsbygdsutveckling syftar till att undersöka vilka möjligheter och svårigheter entreprenörer inom fisketurism på Åland upplever att de möter i sina verksamheter. Den ämnar också undersöka hur de agerar för att förvalta och hantera de möjligheter och svårigheter de möter. I analysen av empirin har begrepp som handlingsutrymme, socialt kapital och allmänning använts.

Naturturism är en växande sektor globalt sett med en ökande efterfrågan. Det blir därför relevant att undersöka möjligheter och svårigheter för fisketurismen för att kunna bedriva den både gynnsamt och hållbart. Genom att utföra intervjuer med verksamma entreprenörer inom fisketurismen på Åland har jag genomfört en fallstudie av fisketurismen på Åland. Empirin visar att det finns bra grundförutsättningar för fisketurismen på Åland i form av goda fiskemöjligheter och en efterfrågan på det de har att erbjuda sina gäster. Däremot möter de utmaningar i form av en lagstiftning som blir en begränsande faktor för deras handlingsutrymme. Även om fisket i sig beskrivs som en möjlighet för fisketurism på Åland, finns det också utmaningar för att fortsatt ha ett väl förvalt fiskbestånd. Det framkommer att fisket på Åland är en allmänning som kräver ett lokalt engagemang och tillit från de inblandade. Ett verktyg för att hantera de svårigheter de möter, och ett sätt att förvalta de möjligheter som finns är den fiskeguide-förening som mina informanter har startat. Genom den kan de ge fisketurismen en gemensam röst för påtryckningar för en ändrad lagstiftning, de kan genomföra projekt som inte vore möjliga annars och de kan förvalta och utnyttja det sociala kapital som uppstår till sin fördel.

Nyckelord: fisketurism, naturturism, Åland, handlingsutrymme, socialt kapital, allmänning.

Abstract

This master thesis in rural development aims to examine what the possibilities and difficulties are for entrepreneurs in fishing tourism in the islands of Åland. Further, it aims to examine how the entrepreneurs act to manage and handle the possibilities and difficulties they encounter. Analytical concepts like structuration, social capital and common pool resource are used in the analysis of the empirical material.

Nature tourism is a globally growing sector, hence it becomes relevant to examine the possibilities and difficulties for fishing tourism to be conducted both profitable and sustainable. By conducting interviews with entrepreneurs active in the sector of fishing tourism, a case study was made. The empirical material shows that the fishing possibilities are good in Åland, and that the demand for their product is high. However, one difficulty mentioned during the interviews is the legislation about fishing for recreation which constraints the informants' ability to act. Even though the fishing opportunities are good in Åland, there are difficulties in the management of it. The fishing can be described as a common pool resource which requires local engagement and trust from the involved actors. A tool to handle the difficulties and manage the possibilities the informants' meet is the local fishing guide association. By being a member, they can have a common voice to influence legislation, they can carry out projects they otherwise wouldn't be able to do, and they can improve and use the social capital that develops in the association for their advantage.

Key words: fishing tourism, nature tourism, Åland, structuration, social capital, common pool resource.

Innehållsförteckning

Figurförteckning	8
1. Inledning	9
1.1 Syfte och frågeställning.....	10
1.2 Relation till tidigare forskning.....	10
2. Bakgrund	13
2.1 Naturturism.....	13
2.2 Åland som destination.....	14
2.3 Fisketurism.....	14
3. Material och metod	16
3.1 Semistrukturerade intervjuer.....	16
3.2 Reflexivitet och etiska dilemman- min roll i insamlingen av empiri.....	17
3.3 Informanterna.....	18
4. Analytiska begrepp och teoretisk koppling	20
4.1 Handlingsutrymme	20
4.2 Socialt kapital	21
4.3 Common pool resource.....	22
5. Fisketurism på Åland	24
5.1 Vilka är fisketuristerna?.....	24
5.2 Turism på Åland	27
6. Möjligheter för fisketurism på Åland	28
6.1 Trollingträffen	28
6.2 Samarbete hos fiskeentreprenörer - fiskeguide föreningen.....	29
7. Svårigheter för fisketurism på Åland	33
7.1 Lagstiftningen på Åland	33
7.2 Tillgång till fiskevatten.....	36
7.3 Högt fisketryck.....	39
7.4 Tillgänglighet.....	41
7.5 Fiskevård på Åland	42
7.6 Fisket som en allmänning	44
8. Slutsats	46

Referenser..... 49

Figurförteckning

Figur 1: En av mina informanterns bryggplatser. Utanför är ett stort fiskekortsområde. Fotograf: Tora Jonsson.....	39
Figur 2: Hink med fiskeutrustning. Fotograf: Tora Jonsson.....	41
Figur 3: En restaurerad lekplats i Mariehamn. Fotograf: Tora Jonsson.....	43
Figur 4: Gädda som står i den restaurerade lekplatsen. Fotograf: Tora Jonsson.....	45

1. Inledning

Jag tror att våren är en alldeles speciell tid att besöka Åland. Dagarna blir längre och mildare, och i Uppsala börjar folk så sakta vakna till liv igen för att fylla uteserveringarna efter den mörka vintern. Detsamma gäller Åland. Hela ön spirar, och det känns som att den börjar vakna till liv igen efter en lång och hård vinter i dvala. Det blommar på marken och i luften är det full aktivitet på alla de flyttfåglar som är i rörelse. Det är något speciellt med våren, och kanske att den är ännu mer speciell på Åland.

När jag anländer till Åland med båten har jag vär i hela kroppen. Havet och himlen är lika blå, och solen bländar lika starkt från dem båda. Längs med vägarna sträcker sig de karga berghällarna, täckta av lavar och små knotiga, vindpinade tallar. Överallt står det något och betar; tranor, gäss eller rådjur. Det är lockande att åka runt hela ön för att få se hur det ser ut, och ännu mer lockande att svänga in på varenda gårdsbutik. Det är till och med lockande att bada i havet, fastän det bara är april.

Hållbar utveckling, hållbar turism och naturturism är idag centrala begrepp när man tittar på turismen på Åland. Allt genomsyras av naturens skönhet, och vårt ansvar att ta hand om den. Eftersom man alltid är nära naturen på Åland, är det inte särskilt konstigt att naturturism utgör en stor del av turismen. I och med en alltmer globaliserad värld som gör det enkelt att resa och tillgodogöra sig information, och med en förhöjd levnadsstandard växer turismen. Turismen har kommit att bilda en helt egen näring, och den förväntas växa än mer. Tack vare att naturturismen växer globalt sett öppnas möjligheter att bedriva verksamheter på platser dit turismen annars kanske inte hade nått. Men vilka kan dessa möjligheter vara? Och nog måste det finnas svårigheter trots de nya möjligheter som öppnar upp för fisketurism? I den här uppsatsen kommer jag undersöka fisketurismen på Åland. Jag kommer att betrakta näringen ur ett landsbygdsperspektiv, och på vilket sätt landsbygden kan gynnas av att det bedrivs en näring baserad på fisketurism. Jag kommer också att undersöka vilka svårigheter och möjligheter fiskeentreprenörer ser med att bedriva sina verksamheter. Vidare kommer jag också att undersöka och diskutera hur de hanterar och förvaltar dessa svårigheter och möjligheter.

1.1 Syfte och frågeställning

Den här uppsatsen är en fallstudie över fisketurismen på Åland. Uppsatsen beskriver och återspeglar mina informanternas perspektiv, men med hjälp av analytiska begrepp kan problemen få mer generella kopplingar. Genom att beskriva hur situationen på Åland ser ut och applicera analytiska begrepp är det möjligt att se hur generella problem hanteras i en specifik situation.

Under insamlingen av material var jag intresserad av att undersöka vilka svårigheter och möjligheter entreprenörer ser med att bedriva fisketurism på Åland, samt hur de hanterar och förvaltar dessa. Det har jag gjort genom att undersöka följande frågeställningar:

- Vilka möjligheter ser företagare med att bedriva fisketurism på Åland?
- Vilka svårigheter ser företagare med att bedriva fisketurism på Åland?
- Hur kan företagare påverka dessa möjligheter och svårigheter?

1.2 Relation till tidigare forskning

Min uppsats är en fallstudie om fisketurismen på Åland. Intresset för att göra en fallstudie om Åland uppstod eftersom jag fick uppfattningen av att det är flera aktörer som arbetar för att försöka utveckla Åland som en fiskedestination. Jag talade med personer på Länsstyrelsen i Uppsala och Stockholms län och bestämde mig för att undersöka situationen närmare. Resultatet är den här uppsatsen.

För att hitta ett fokus på min uppsats har jag läst tidigare publicerat material. Eftersom min studie är en fallstudie över ett specifikt område baserat på specifika personers utsagor är den unik. Men den behöver fortfarande relateras till tidigare forskning för att bidra med något. I följande avsnitt kommer jag därför att relatera min uppsats till andra publikationer inom ämnet fisketurism.

Fiske för rekreation har blivit en populär aktivitet i flera länder (Kauppila & Karjalainen, 2012; Ditton, 2008; Kagervall, 2014). Naturturism, vilket fisketurism är, kan vidare vara en strategi för att utveckla landsbygden och hålla den levande (Kauppila & Karjalainen, 2012; Kagervall, 2014). Enligt Kagervall (2014) är turismen en växande sektor i Sverige som utgör 3% av BNP. Det konstaterandet väckte ett intresse hos mig att undersöka fisketurism i en nordisk kontext.

Kagervalls studie undersöker de sociala aspekterna av fisketurism och han fokuserar på den sociala acceptansen för fiske som rekreation. Han undersöker hur acceptansen för fisketurism påverkar möjligheten att etablera fisketurismverksamheter och resultatet landar i att det inte är en begränsning. Det här är inte något som jag har undersökt i min uppsats, men det framkommer i intervjuerna att personer i mina informanternas omgivning på Åland till viss del

påverkar deras verksamheter. Ett exempel på det är att det är privata vattenägare som upplåter fiskekort på sina vatten. Att de gör det möjliggör för mina informanter att få tillgång till fiskevatten. Om de väljer att inte sälja fiskekort försvårar det för mina informanter att bedriva sina verksamheter.

Som tidigare nämnt är naturturism en vanlig strategi för att försöka utveckla och hålla landsbygder levande. Fisketurism är en typ av naturturism och är således relevant att undersöka som en strategi för landsbygdsutveckling på Åland. I en studie av Rainer (2018) skriver han om hur naturen är en resurs för turistverksamhet, och hur nyttjandet av naturen i det avseendet ser ut. Han menar att platser som etablerar verksamheter för naturturism kan bli exploaterade och att det kan uppstå problem i samband med det. I studien argumenterar han att områden som använder naturen som resurs för att skapa en levande landsbygd kan få en motsatt effekt. I stället för att vara en strategi för att utveckla och hålla landsbygden levande, kan området i fråga få en ”uneven development”. Det innebär enligt Rainer att turistverksamheterna ökar värdet på fastigheter och levnadskostnader så att de som inte har råd längre tvingas flytta därifrån. Genom att applicera det här begreppet på mitt material skulle det vara intressant att se om det är något som förekommer på Åland, och vilka effekter det får. Det är dock inte syftet med min uppsats och jag kommer inte att undersöka den saken. Genom att ha läst tidigare forskning om ämnet hade jag å andra sidan med det i beaktande under insamlingen av empiri för att se om det var relevant. Om det hade framkommit tendenser till det under intervjuerna hade jag kunnat välja att undersöka saken vidare, och vilka effekter det fått.

Ett annat fenomen som kan uppstå i koppling till naturturism tas upp i studien av Kagervall (2014). Fokus i studien är social acceptans gentemot fiske-och jaktturism i Sverige. Han menar att trots att det är meningen att lokala invånare ska gynnas av effekterna från naturturism på platsen, så kan turism baserat på gemensamma resurser också ge upphov till konkurrens och konflikter. Enligt studien är det vanligt att lokala invånare ser nackdelar med att det kommer mycket turister, eftersom det ger upphov till konkurrens om resurserna. Ofta ser lokala invånare turister som ett hot mot deras egen förmåga att få tillgång till resursen. Det här är något jag har haft i åtanke under min egen undersökning. Det borde vara en viktig aspekt att verksamheterna är accepterade för att de ska kunna bedrivas och nå sin fulla potential. Därför har den studien varit värdefull att ha i åtanke under arbetet med min uppsats. Till viss del beskriver mina informanter att det kan förekomma konflikter med övriga invånare, men inte i den utsträckning att det påverkar deras verksamheter negativt. Det framstår inte som att det är personer mina informanter är beroende av för att kunna bedriva sina verksamheter som det kan uppstå konflikter med. Å andra sidan är de alla användare av samma resurs, det vill säga fisket, så det skulle i hög grad kunna vara relevant att undersöka den sociala acceptansen för fisketurism på Åland. Samtidigt som det skulle kunna ge

upphov till konflikter att använda den gemensamma resursen, är fisketurismen på Åland en stor del av turismen och bidrar med mycket.

Från att ha läst den tidigare forskningen om fisketurism blir det tydligt att det finns flera utmaningar och möjligheter kopplade till ämnet. När jag läste ovan nämnda studier blev jag uppmärksam på aspekter som jag ännu inte hade tänkt på. Utifrån den tidigare forskningen kunde jag närmare bestämma mitt eget forskningsområde. Undersökningen inför den här uppsatsen har utförts på Åland, och har undersökt vilka svårigheter och möjligheter entreprenörer inom fisketurism ser med att bedriva en verksamhet på Åland. Genom att undersöka det hoppas jag kunna finna vad som anses viktigt för att kunna bedriva en framgångsrik verksamhet inom fisketurism. Vidare hoppas jag få reda på hur de svårigheter som beskrivs kan hanteras för att inte längre utgöra ett hinder för fisketurism för mina informanter. När det finns svar på de här frågorna är det lättare att skapa de förutsättningar som behövs även på andra platser. På så sätt kan min uppsats bidra till att använda fisketurism för att ge landsbygden ytterligare en värdefull innebörd.

2. Bakgrund

För att ge min uppsats ett sammanhang kommer jag i följande kapitel att beskriva naturturism, turism på Åland, och fisketurism som en näring på Åland. Genom att ge en bakgrund med information om turismen blir det lättare att förstå fisketurismens roll på Åland. I den här uppsatsen kommer jag att behandla turismen på Åland, närmare bestämt fisketurism. Därför gör jag en närmare beskrivning av hur turismen på Åland ser ut i dagsläget. Senare i uppsatsen kommer jag beskriva vidare vilka möjligheter och svårigheter det finns för just fisketurismen.

2.1 Naturturism

Fisketurism ingår i kategorin naturturism. Det finns ingen officiell definition av naturturism, men enligt Landsbygdsnätverket (2018) rekommenderas formuleringen ”Naturturism omfattar människors aktiviteter när de vistas i naturområden utanför sin vanliga omgivning”. Inte heller enligt Naturturismföretagen (u.å.) finns någon globalt accepterad definition av naturturism, men de använder en definition från Visit Sweden som lyder: ”Naturturism är förflyttad konsumtion i form av aktiviteter, boende, måltider och andra turismtjänster där själva naturupplevelsen är i centrum”. Eftersom fisketurism är baserat på upplevelsen att fiska, faller fisketurism under naturturism.

Ekoturism är också en del av naturturismen, där företagarna dessutom gör aktiva insatser för att bidra till de globala hållbarhetsmålen inom Agenda 2030 (Naturturismföretagen, u.å.). Även om ekoturism inte nämns under mitt arbete med uppsatsen så kan vissa av företagarna anses syssla med ekoturism då de bland annat arbetar aktivt för att bevara och förvalta fiskbestånden.

Enligt Naturturismföretagen (u.å.) växer turismen globalt sett, och naturturismen är den kategori som växer snabbast. Naturturism och turism ger tillväxt till landet och framför allt till landsbygden där det i samband med etableringen av naturturismföretag också skapas utrymme för fler verksamheter och fler jobb.

2.2 Åland som destination

Åland är beläget i Östersjön mellan Sverige och Finland. Ön tillhör Finland men har självstyre och en egen lagstiftning inom flera områden. Åland består av 6 757 öar och har cirka 30 000 invånare. Viktiga inkomstkällor för Åland är färjetrafiken, turism av olika slag och förädling av jordbruks- och fiskeprodukter (Nordiskt samarbete, u.å.).

På Visit Åland (2022a) framställs Åland som ett aktivt resmål. Skärgården och havet beskrivs som en av de bästa sakerna med Åland och flera aktiviteter med fokus på vatten, såsom paddling, bad, båtutflykter och såklart också fiske finns framlyfta på deras hemsida. Golf, vandring och cykling är andra aktiviteter. Stort fokus läggs vid hållbarhet, och aktiviteter ute i naturen är centrala för Ålands turism. En annan sak som framhävs är maten på Åland. Eftersom Åland är så pass litet finns det mycket lokalproducerade produkter och mathantverk, såsom getost, produkter gjorda av tång och olika lokala ölsorter.

2.3 Fisketurism

Fisketurism är ofta ansett att vara en strategi för att utveckla landsbygden i ett område. Globalt sett växer medvetenheten om betydelsen fisketurism har för ekonomin på en plats, och hur det påverkar de sociala och kulturella förhållandena (Kirkegaard & Gartside, 1998). Det kan dock argumenteras för att betydelsen fisketurismen kan ha för ett område inte återspeglas i förvaltningen av fisket. Det kommer visa sig när jag skriver om lagstiftningen på Åland att detta till viss del stämmer i fallet Åland.

Historiskt sett har fisketurismen utvecklats i takt med att levnadsstandarden har ökat och att transportmedel har förbättrats, i kombination med en globalisering som gör världen mer lättillgänglig (Borch et al. 2008). Det är nu lättare att resa och uppleva andra platser, och möjligheten att utföra sina intressen på andra platser än hemma är större. Fisketurism kan se olika ut på olika plaster. Det kan skilja sig åt i tillvägagångssätt, det går att trolla, flugfiska eller kasta. Det kan också skilja sig åt i vilken typ av miljö eller vilken typ av fisk man fiskar efter. Havsfiske, fiske i sjöar, eller fiske i älvar är vanliga miljöer att fiska i, och det finns många olika fiskar att specialisera sig på. Eftersom fisketurism är naturbaserat är det flera aspekter av fisketurismen som man vid en första anblick inte skulle kategorisera som turistattraktioner. De blir snarare en del av turismen just eftersom fisket är den upplevelse som aktiviteten kretsar kring. Det handlar ofta om så kallade *free goods* som till exempel omgivningarna, rent vatten eller kulturella aspekter på platsen (Borch et al., 2008). Fisketurismen är i stor utsträckning beroende av dessa free

goods för att kunna bedrivas, men också av infrastruktur och annan service (ibid). Därför blir det tydligt att det är av intresse för alla som bedriver en verksamhet beroende av dessa aspekter att förvalta dem väl.

Turism som är specialiserad på en aktivitet kan delas in i två kategorier, dels kärnaktiviteten, som i det här fallet är fiske. Där ingår fiskeguider, fiskeutrustning och båtar. Det finns också relaterade aktiviteter och servicepunkter som kan vara allt ifrån infrastruktur, matbutiker, andra upplevelser, boende och restaurangbesök (Borch et al., 2008). Genom att göra den uppdelningen blir det tydligt att kärnaktiviteten, oavsett vad den är, bidrar till det övriga samhället också i form av de relaterade aktiviteterna och servicepunkterna. Detta eftersom fisketuristerna också nyttjar infrastrukturen, de handlar mat, eller äter på restauranger i området.

Fisketurism är en viktig del av Ålands turism. Som tidigare beskrivet är naturturism väldigt utbredd på Åland och där ingår fisketurismen. Idag beskrivs fisketurismen som en säsongsförlängare för turismen på Åland som möjliggör för andra aktörer att ha gäster en större del av året. Men för mina informanter är den mer än så. För några av mina informanter är fiskeguidning en stor del av deras inkomstkälla, och något de brinner för att kunna göra även i fortsättningen. Därför är det av stor vikt för dem att bedriva sin verksamhet hållbart.

På Visit Åland går det lätt att hitta information om fiskekort och andra regler som gäller för fisket. Det finns också en del förslag om boenden och guider som går boka om man vill göra en resa till Åland för att fiska. Där marknadsförs fisketurismen också sida vid sida med fiskevården. Det är tydligt att Åland är måna om sitt fiske och de fördelar och inkomster som det genererar. Trots det beskriver mina informanter flera svårigheter för dem att bedriva sina verksamheter, och flera av dem är strukturella påverkningar i form av lagstiftning. Hur går visionen för fisketurism ihop med de förutsättningar som finns?

3. Material och metod

I det här arbetet har jag använt mig av en kvalitativ metod. Valet av metod föll på en kvalitativ metod i och med att syftet med uppsatsen är att undersöka informanternas egen uppfattning om ett problem. Eftersom min avsikt med uppsatsen överensstämmer med tillvägagångssättet för kvalitativa undersökningar lämpar sig en kvalitativ metod bäst. I kommande del av uppsatsen kommer jag att diskutera mitt val av insamlingsmetod, empirins kvalitet och min egen roll i tolkningen och insamlingen av materialet.

3.1 Semistrukturerade intervjuer

I kvalitativa undersökningar är det vanligt att använda sig av semistrukturerade intervjuer. Genom att använda intervjuer som insamlingsmetod är det möjligt att få insikt i ett ämne genom informanter som har erfarenhet från det undersökta fenomenet (Creswell & Creswell, 2018). Det passade min undersökning då jag ville få insikt i informanternas egna upplevelser. Semistrukturerade intervjuer är uppbyggda som ett samtal. Intervjuaren har en intervjuguide med teman som är relevanta att ta upp, och har möjligheten att anpassa ordningen av dessa utifrån hur samtalet ter sig. Det är också möjligt att, under samtalets gång, lägga till eller ändra frågor. Uppföljningsfrågor möjliggör en fördjupning av samtalet och en ökad förståelse av ämnet för intervjuaren (Robson, 2002).

Under mina intervjuer har jag utgått från en intervjuguide med teman som jag ville ta upp under intervjun. Jag försökte vara lyhörd för vilka aspekter mina informanter ansåg viktiga för deras verksamhet, och ställde följdfrågor för att få en djupare förståelse. Jag utgick från ett fenomenologiskt angreppssätt och målet med intervjuerna var att få ta del av informanternas egna upplevelser (Kvale & Brinkmann, 2014). Utifrån det kunde jag skapa mig en uppfattning av situationen. För att kunna göra det behövde jag hitta informanter som har insikt i hur det är att arbeta med fisketurism på Åland. Därför valde jag att intervjua fiskeguidar som delvis, eller helt, arbetar med fisketurism. Jag utförde intervjuer tills jag upplevde att jag nått en viss mättnad i materialet (Creswell & Creswell, 2018). Med det menas när informanterna pratade om liknande eller samma fenomen och det inte längre kom upp nya aspekter som bidrog med nya insikter. Fler intervjuer hade säkerligen bidragit med intressanta inslag men för mitt syfte hade jag tillräckligt

med material efter mina utförda intervjuer. De delar av intervjuerna som jag använde i empirin och analysen liknade varandra och det kom inte upp några nya aspekter längre. Därför gjorde jag bedömningen att materialet var tillräckligt för att besvara mina forskningsfrågor.

Eventuella begränsningar med intervjuer som insamlingsmetod är att de utförs under en kort tid och därför ger en begränsad bild av verkligheten. Det är också viktigt att komma ihåg att personer inte alltid menar, eller gör, som de säger att de gör (Ahrne & Svensson, 2015). I mitt fall hanterade jag detta genom att utföra intervjuer tills det uppstod en mättnad i materialet, som tidigare nämnt. Då kan jag utgå från att det som tas upp under intervjuerna är verklighetstroget eftersom flera informanter säger samma sak.

Under mina intervjuer frågade jag om tillåtelse att spela in ljudet av intervjun. Genom att göra det kunde jag koncentrera mig på att lyssna noga och ställa relevanta följdfrågor. Jag kunde också vara observant på andra sociala koder som kunde hjälpa mig att förstå hur informanterna resonerar. Det är också fördelaktigt att spela in intervjun av den anledningen att jag kan lyssna på dem flera gånger, vilket underlättar analysen. Vidare är det också ett sätt att säkerställa och kontrollera att jag tolkat informanterna rätt.

Viktigt att tänka på vid intervjuer är min egen roll i insamlingen av data och hur det påverkar vid tolkningen av materialet. I följande stycke diskuterar jag det vidare.

3.2 Reflexivitet och etiska dilemman- min roll i insamlingen av empiri

Kvalitativa undersökningar grundar sig i tolkning. Den som utför intervjuerna och senare tolkar och analyserar materialet gör det utifrån sina egna erfarenheter (Creswell & Creswell 2018). Det innebär att beroende på vem som utför en studie kan studien få olika fokus och utfall. För att hantera min egen roll i undersökningen har jag lyssnat på intervjuerna flera gånger för att säkerställa att jag tolkat informationen likadant varje gång. Eftersom jag ställde följdfrågor kunde jag även förtydliga eventuella otydligheter och fördjupa förståelsen. En annan aspekt som kan ha bidragit till att mina informanter ställde upp på intervju kan vara att jag hörde av mig till dem i egenskap av student på SLU. Bemötandet kunde ha sett annorlunda ut om jag representerade en annan institution och jag kunde ha fått en annan empiri.

Det finns etiska aspekter som är viktiga att beakta vid utförandet av en studie. I min studie har jag utfört intervjuer och sedan återgett informanternas upplevelser i uppsatsen. De etiska aspekter som jag anser är mest relevanta är syftet med min studie och transparens (Creswell & Creswell, 2018). Syftet kan bli ett etiskt dilemma om det inte beskrivs, eller beskrivs felaktigt för informanterna. Om syftet

inte förklaras kan informanternas upplevelser och berättelser användas i fel sammanhang och de får en helt annan mening än vad de själva avsåg. Därför är det viktigt att förklara syftet så de vet vad deras intervjuer kommer att användas till. Transparens blir ett sätt att hantera ovan nämnda problem. Genom att använda transparens vid tillvägagångssättet kan sådana etiska problem undvikas. Jag kommer nedan beskriva mitt tillvägagångssätt för att ge transparens åt mitt arbete.

Inför arbetet med min uppsats började jag där man kan få information om det mesta, nämligen internet. Jag sökte på ämnen relaterade till fisketurism, turism, och fiske på Åland. Jag kom in på Visit Ålands hemsida, och där fanns ett antal tips om stuguthyrare och fiskeguider. Jag formulerade ett mejl där jag beskrev att jag är en agronomstudent som skriver en masteruppsats, och att jag gärna vill utföra mitt arbete på Åland. Vidare beskrev jag syftet med uppsatsen, och att jag gärna skulle intervjua personen som underlag till uppsatsen. Jag fick inte svar från alla, men några svarade att de gärna ställde upp. Eftersom det fortfarande var en pandemi under tiden för insamlandet av material utfördes intervjuerna via zoom eller telefon. Innan vi inledde intervjun berättade jag återigen syftet med studien, och informerade om att jag inte kommer använda personens riktiga namn i uppsatsen. Jag frågade också om tillåtelse att spela in intervjun för att kunna lyssna på den flera gånger.

Senare under våren besökte jag Åland och en av informanterna för att kunna skapa mig en uppfattning av hur det kan se ut runt en anläggning som bedriver turism och fisketurism.

3.3 Informanterna

Underlaget till den här uppsatsen är insamlat genom intervjuer. Mina informanter har öppet delat med sig av sina upplevelser kring att bedriva en fisketurismverksamhet och det har varit spännande för mig att få ta del av deras berättelser. De personer jag har intervjuat är alla aktiva inom turismen på Åland, vissa mer specialiserade på fiske än andra. Det är en blandning av heltidsguider, vissa kombinerar fiskeguidning med annan turism och stuguthyrning, och andra guidar som en bisyssla utöver ett ordinarie arbete de har. Nedan kommer jag göra en kort beskrivning av de personer jag har intervjuat. Alla namn i uppsatsen är fiktiva.

Pierre- Före detta yrkesfiskare. Efter att yrkesfisket blev olönsamt ställde han om till en turistverksamhet. Han hade ett båthus och ägde stugor och såg möjligheten att starta en verksamhet inriktad på fisketurism. Hans verksamhet består av stuguthyrning och fiskeguidning. Han kör även persontransporter i skärgården på sommaren. Han bedriver verksamheten ensam.

Dennis- Bedriver fiskeguideverksamhet vid sidan av sitt ordinarie arbete. I dagsläget guidar han cirka 20 turer per år, men hans förhoppning är att kunna utvidga det till 40 turer per år. Han bygger en gäststuga, men tänker fortsatt bedriva verksamheten småskaligt på sidan av sin huvudsyssla. Han hjälper ofta till som guide när andra guider har större grupper, som inte får plats i samma båt, på besök. Dennis är ordförande i den relativt nystartade fiskeguide föreningen på Åland där flera av mina informanter är medlemmar. Syftet med föreningen är att främja hållbart fiske och utveckla fisketuristnäringen på Åland. Det är också meningen att föreningen ska öka kompetensen och kvaliteten hos fiskeguiderna som är med i föreningen. Han har också erfarenhet av arbete med Leader och är den som har skrivit föreningens Leaderansökningar.

Leffe- Bedriver en omfattande semesterverksamhet med 60 stugor där de erbjuder flera olika aktiviteter. 2007 köpte han Ålands första industriella turismanläggning. Oftast säljer de bryggplats och picknickpaket till gäster som kommer med egna båtar för att fiska, men de har också roddbåtar till uthyrning. De erbjuder även fiskepaket med guide, och då hyr de in en fiskeguide. Ofta samma guide, men om kunderna har egna krav kan de hyra in speciella fiskeguider.

Mattias- Den enda guiden på Åland som guidar som heltidssysselsättning. Erbjuder sina gäster fiske med guide. Han startade sin verksamhet för 20 år sedan när fiskeguidning knappt förekom på Åland. Sen dess har verksamheten vuxit och idag beskriver han att han har en stabil kundgrupp av återkommande gäster. Vid behov har han guider som han hyr in för att hjälpa till vid större grupper.

Göran- Han och hans fru har en anläggning bestående av fem stugor för uthyrning. Erbjuder fiskeguidning, men beskriver att de vill utveckla verksamheten mer mot upplevelseturism för att kunna erbjuda sina gäster en helhetsupplevelse med mat, hantverk och naturupplevelser.

4. Analytiska begrepp och teoretisk koppling

I följande kapitel kommer jag att presentera och beskriva de analytiska begrepp jag kommer att använda på mitt material. Genom att använda analytiska begrepp och göra analysen fri från personliga åsikter kan mer generella slutsatser dras från materialet i fråga (Giddens, 2007). Det leder till att generella problem kan diskuteras och antaganden kan dras även från specifika fall, och så även från min fallstudie om fisketurism på Åland.

4.1 Handlingsutrymme

De organisationer och nätverk som en person tillhör påverkar i stor utsträckning den personens liv. Det får en inverkan på personens liv i form av *handlingsutrymme* och hur detta ökas eller minskas av sociala interaktioner. En aktörs handlingsutrymme utgörs av dennes omgivningar och vilka möjligheter och begränsningar som finns. Ett sätt att skapa sig ett större handlingsutrymme är genom att öka sitt *sociala kapital* (Bourdieu, 1986; Putnam, 2000). Socialt kapital beskrivs närmare i nästa stycke. En person med låg tillgång till resurser och olika kapital har ett handlingsutrymme som är reglerat och begränsat. Det är i stor utsträckning inte upp till personen själv hur denne agerar, utan andra med tillgång till resurser är ofta den som bestämmer hur stort handlingsutrymme en person utan resurser har att röra sig i (Engdahl & Larsson, 2011; Giddens, 1984). I och med tidigare resonemang blir det tydligt att tillgång till resurser och kapital i olika former blir avgörande för handlingsutrymmet.

Vidare är omgivningen som en aktör agerar i avgörande för dennes förmåga att handla. Omgivningarna består av andra aktörer, både materiella och kulturella, och även andra mänskliga aktörer. Omgivningen består också av institutioner, och dessa institutioner utformar lagar och regler i samhället (Engdahl & Larsson, 2011; Giddens, 2007). Institutioner av det slag som utformar lagar kan beskrivas ingå i den omgivning som aktörer agerar i. De utgör då en strukturell påverkan på omgivningen och ger de förutsättningar en enskild individ, eller nätverk har att agera i. Det kan vara både möjligheter och begränsningar som utgörs av strukturell

påverkan, i form av lagstiftning (ibid). I uppsatsen kommer lagstiftningen att ses som en strukturell påverkan som påverkar mina informanternas handlingsutrymme.

Omgivningen kan utgöra antingen hinder, eller möjligheter, för en aktör att agera. Det är i de situationer när en aktörs vilja att utföra en handling påträffar en yttre påverkan som handlingsutrymmet avgörs. Genom att använda sig av de aspekter av omgivningen som möjliggör en viss handling kan en aktör lyckas med sin tänkta handling. Om omgivningarna inte är fördelaktiga för den tänkta handlingen kan en aktör försöka påverka omgivningen för att skapa sig ett större handlingsutrymme. Det kan aktören göra genom att införa nya aktörer eller frigöra resurser som finns, till exempel genom att använda det sociala kapitalet, för att få tillgång till dem. (Engdahl & Larsson, 2011).

I min uppsats kommer handlingsutrymmet för aktörer att beskrivas utifrån detta resonemang. Jag kommer att använda handlingsutrymme i kombination med socialt kapital för att se hur aktörers handlingsutrymme påverkas av sociala kontakter och av hur andra aktörer väljer att agera. Jag kommer också att applicera handlingsutrymme i situationer där det är strukturella hinder eller möjligheter som påverkar mina informanternas handlingsutrymme, och den strukturella påverkan är då lagstiftningen.

4.2 Socialt kapital

Socialt kapital kan beskrivas som de sociala kontakter och den sociala kunskap som underlättar för människor att uppnå sina mål och öka sitt handlingsutrymme (Giddens, 2007; Bourdieu, 1986; Putnam, 2000). Socialt kapital består av gynnsamma sociala kontakter, en ömsesidig känsla av tillit till dessa kontakter och en förståelse av normer som är grundläggande i nätverket (ibid). Med det sistnämnda menas att samtliga aktörer i nätverket är införstådda med hur det är accepterat att bete sig inom nätverket. Att bete sig avvikande kan resultera i en svagare anknytning till nätverket. Om det till exempel är underförstått att göra tjänster och gentjänster, kan en person som aldrig utför gentjänster till slut få rykte om sig att inte ge tillbaka. Detta kan resultera i att andra aktörer i nätverket inte längre vill göra den personen tjänster, och kopplingen till det nätverket försvagas för den personen. Detta kan leda till ett svagare socialt kapital, vilket i sin tur kan påverka personens handlingsutrymme. På samma sätt kan det sociala kapitalet öka av sådana normer, och i sin tur i stället utöka handlingsutrymmet för aktörer.

Giddens (2007), beskriver att en stor anledning till att människor går med i organisationer är för att få tillgång till kontakter och på så sätt öka sitt inflytande. Genom att få tillgång till nätverk och kontakter kan de senare använda sig av dessa i form av socialt kapital för att uppnå sina mål.

4.3 Common pool resource

Jag kommer att använda mig av begreppet *common pool resource*, *allmänning* på svenska, när jag undersöker fisketurismen på Åland. Genom att betrakta fisket som en resurs som är nödvändig för mina informanter blir det tydligt att de är beroende av ett fungerande förvaltande av fisket. Att vidare betrakta fisket som en allmänning ger en insyn i hur förvaltningen påverkar mina informanter. Jag har dock inte genomfört en studie i hur fiskeförvaltningen ser ut på Åland, men det blir ändå relevant att betrakta resursen och dess användning då det är något som påverkar mina informanter och deras förmåga att bedriva sina verksamheter. Nedan beskriver jag hur jag kommer applicera begreppet i min uppsats.

En allmänning definieras av två saker. För det första behöver resursen påverkas av andra användare (Acheson, 2011). Om vi betraktar fisket på Åland som en allmänning, så kommer en persons användning av fisket påverka andra användares tillgång till samma fiske. Det kan beskrivas som till exempel ett högt fisketryck, som mina informanter beskriver kan vara ett problem. En allmänning kännetecknas också av att det är svårt att reglera vem som har tillgång till resursen. För en god förvaltning av en allmänning behövs regler på plats. Dessa regler beskriver vem som har tillgång till resursen (ibid). I det här fallet finns det lagstiftning som ska reglera vem som har tillgång till fisket, men mina informanter beskriver att det inte får den effekt det är tänkt. Övervakningen av fiskevatten är bristfällig och det förekommer tjuvfiske som påverkar fisket på Åland. Vid bristfällig lagstiftning eller övervakning kan resursen bli en så kallad open access resource, vilket innebär att resursen överutnyttjas och till slut blir utarmad (ibid). Enligt Ostrom finns det inget generellt sätt att reglera en allmänning, utan varje situation behöver en skräddarsydd lösning (ibid; Ostrom, 1990). Mina informanter beskriver för mig hur fiskerilagstiftningen på Åland inte är uppdaterad sedan 1950-talet, vilket talar för att det finns mycket som har förändrats sedan dess. Därför kommer jag i uppsatsen att uppmärksamma hur mina informanter beskriver lokala initiativ för att förvalta resursen som fisket är genom ett perspektiv grundat i Ostroms användning av allmänningar.

Rothsteins (2003) begrepp om sociala fällor kommer också att appliceras för att göra en analys av materialet. Begreppet sociala fällor används i samband med förvaltningen av allmänningar och kan förklaras som följande. I en situation där en grupp förvaltar en gemensam resurs, kan det vara så att de alla är medvetna om att de tjänar på att samarbeta för att sköta allmänningen. Det går alltså ut på att alla är med och bidrar för att ta hand om resursen. Den sociala fällan som Rothstein pratar om uppstår i de situationer när tilliten mellan de inblandade inte är tillräcklig, och

de i stället börjar använda mer av resursen utan att bidra till förvaltningen av den. Det slutar i att alla får det sämre eftersom resursen blir lidande på grund av att tilliten är låg, och de inblandade personerna väljer att främst använda resursen för egen vinning i stället för att samarbeta för att förvalta den hållbart. De som nyttjar resursen utan att bidra till skötseln av den kallas för *free riders* (Engdahl & Larsson, 2011).

Jag vill förtydliga att jag i uppsatsen betraktar fisket och fisken som en allmänning, inte de olika fiskekortsområdena eftersom de är privatägda eller samfälliga vatten.

5. Fisketurism på Åland

När gästerna anländer till båten möts de av guiden. De flesta grupperna med gäster kommer från Sverige eller Finland, och ofta är det en företagsgrupp som har bokat in sin årliga fisketur för sitt företagsevenemang. Det kan också vara ett kompisgäng som vill tillbringa veckoslutet i båten för att fiska. Under sin vistelse på Åland bor de i guidernas anläggningar. Anläggningarna varierar i storlek, men de består av stugor i nära anslutning till fiskevattnet. En del guider har inget boende till uthyrning, men kan tipsa om bra boenden i anslutning till fiskevattnen. I fisketurer med guide ingår fiskekort till de fiskevattnen som verkar lovande för dagen, båt och annan utrustning till fisket samt guiden. Om det är en stor grupp gäster har guiderna pratat med varandra och gått ihop flera stycken för att kunna ta emot alla. Under en hel dag ska de nu umgås i båten ute på vattnet för att förhoppningsvis få napp.

5.1 Vilka är fisketuristerna?

Stycket ovan beskriver vilka mina informanterns gäster kan vara, och varför de har valt att fiska med en guide. *”Den typiska gästen är inte en utpräglad sportfiskare utan snarare ett kompisgäng eller en företagsgrupp som vill ha en rolig aktivitet.”* Så beskriver Dennis den vanligaste gästen som bokar in en fiskeresor med guide. Ett kompisgäng eller en företagsgrupp som åker till Åland över en helg för att fiska. De flesta kommer från Sverige eller Finland, men några kommer från Ryssland och övriga Europa också. Enligt Mattias är hans vanligaste gäster en liknande konstellation.

Min vanligaste kund är nog ett kompisgäng från Stockholmsområdet. De kommer till Åland en helg för att fiska och äta gott och ha trevligt. De är inte värsta sportfiskefantasterna, utan de gillar att fiska och gör det gärna med guide för att få ut så mycket som möjligt av dagen.

Citatet visar på att eftersom en fiskeguide blir en större investering än att ge sig ut på egen hand är gästerna hyfsat seriösa och intresserade, men behöver inte vara kunniga för det. *"De kan betala lite extra"* fortsätter han berätta för mig. Han beskriver vidare hur han också har mycket företagare som gäster, och även en del familjer. Enligt honom är uppemot 70% av hans gäster från Sverige. När det gäller företag är det jämnt fördelat mellan Sverige, Finland och Åland.

Leffe beskriver hur kundkretsen har förändrats under de senaste tio till femton åren, och att det är en anledning till att de nu erbjuder fiskepaket. *"Den formen av fisketurism som var vanlig för tio till femton år sen var inte aktuell att ha (...) Vi hade egentligen ingen fisketurism över huvud taget hos oss förrän för fem år sen. Då började vi märka att trollingen växte i popularitet."* Han menar att de som kommer idag är mer intresserade av fiske jämfört med hur det såg ut förr. *"Det var lite fiske och mycket sociala aspekter"* säger han om fisketurismen som den såg ut förr. Idag menar han att gästerna är mer seriösa och därför tar fiskeguider. De som inte var intresserade av fiske ville såklart inte lägga pengar på en guide. *"De som tar fiskeguider är oftast också lite mer seriösa, medan de som hade den sociala aspekten som viktigast aktivitet sällan tog fiskeguider. De ville inte lägga pengarna på det som inte är det största värdet."*

Idag kännetecknas fisketurismen på Åland av en unik produkt och hög kvalitet på vistelsen. Guiderna är kunniga och intresset för fiskevård är högt hos dem. För att öka kvalitet och kompetens hos fiskeguiderna har de startat en fiskeguide-förening. Det kommer jag att diskutera vidare senare i uppsatsen. Guiderna vill förvalta den resurs de har att erbjuda, vilket innebär att de inte kan sälja ut den för billigt. Göran beskriver för mig *"Vi måste få betalt för vår resurs, annars måste man vara väldigt försiktig att inte ge bort den gratis"*. Han menar att utarma fiskbestånden är inget de tjänar på. Den resurs de har byggt sin verksamhet kring är viktig för att de ska kunna fortsätta bedriva sin turistverksamhet. Genom att erbjuda gästerna kompletta paket för en fiskeupplevelse lockar de också gäster som är villiga att betala lite mer för en bra och hållbar upplevelse. Det har enligt dem resulterat i att det kommer färre gäster enbart för att fiska matfisk och i stället kommer fler turister för att få en upplevelse. *"Nu är det kvalitet i utbudet och då faller vissa kunder bort och de mer seriösa är kvar"*. Så beskriver Leffe situationen för mig, och menar att de kunder som kommer nu gärna betalar lite extra för en kvalitativ upplevelse.

Flera av gästerna är också återkommande kunder som besöker Åland för att fiska årligen. Högsäsongen för fiske på Åland pågår enligt mina informanter från april till mitten på juni, och sen fortsätter den från mitten av augusti till slutet på oktober. Under sommaren har de få gäster som vill hyra en fiskeguide. Då hyr några ut enbart boende, och andra erbjuder andra aktiviteter, som körningar med båtar ut till öar i skärgården. Under mina intervjuer har det framkommit att flera av gästerna är återkommande kunder. *"(...) en stabil plattform med olika besökare och kunder"*

som har varit med sen jag startade i princip, för 16-17 år sen. Nu börjar deras barn komma också!” Mattias berättar för mig att han har en stabil kundkrets ”Det blir oftare att jag får säga nej än ja.” Trots att de inte har en relation privat, beskriver en av mina informanter att det blir som en slags kompisrelation när gästerna är där och ska fiska. ”Har du en stamgäst så umgås man ju med dem i båten som en kompis (...)” På så sätt blir branschen väldigt relationsbaserad, och det kan medföra både fördelar och nackdelar. Fördelar är att de har en återkommande kundkrets och inte behöver lägga så mycket resurser på marknadsföring. Utöver att deras gäster är återkommande kunder så bidrar de också med att guiderna får nya kunder då gästerna rekommenderar dem vidare. Som Mattias uttrycker det ”Ryktet går så får jag fler gäster”.

En negativ aspekt är att det kan vara svårt att sätta gränser. De vill att kunderna ska ha en bra vistelse, och en sak som kommer upp som problematiskt är bokningsvillkoren. ”Det skapar badwill.” Så beskriver Dennis det. Han berättar att guiderna inte tar någon avgift för avbokningar eftersom man vill behålla en god relation med gästerna, vilket kan resultera i en förlorad inkomst med kort varsel. Det beskrivs som en begränsande faktor rent ekonomiskt eftersom osäkerheten blir stor. Under intervjun med Dennis diskuterar vi det här problemet och kommer vidare in på bokningsbarheten. Eftersom bokningar online kan komma med kort varsel, och avbokas lika snabbt blir det en stor osäkerhet för guiderna. De kan aldrig veta helt säkert om bokningen blir av. ”En grej som jag har upplevt från tidigare är att det kommer färre gäster än vad det är sagt (...) då får jag mindre betalt.” Det här visar på den osäkerhet som kan uppstå vid bokningar och avbokningar. Av den anledningen vill många guider inte vara bokningsbara online. Det kan komma bokningar med kort varsel när guiderna egentligen har något annat inplanerat. Dennis tror att genom att vara bokningsbar online kan fler kunder hitta honom och att hans kundkrets kan utökas, ”Jag ska göra mig bokningsbar online så det är lätt att boka” säger han när vi pratar om marknadsföring. Vidare blir det ett sätt att använda de resurser som finns tillgängliga för att öka sitt handlingsutrymme. För att kunna påverka sitt eget handlingsutrymme krävs det att man har kunskap om vad som krävs för att kunna påverka sin situation (Giddens, 1997). Det krävs att en person identifierar vad som hindrar denne från att genomföra sin tänkta handling, och det krävs att personen i fråga har tillräckliga kunskaper för att kunna ändra situationen (ibid). I det här fallet har Dennis identifierat ett hinder, nämligen bokbarheten. Genom att göra sig bokningsbar online också, tror han att fler kunder kommer boka guidningar med honom. Utöver att han har identifierat ett hinder, har han också tillräckliga kunskaper och resurser för att kunna hantera det hindret. På så sätt har han använt sina omgivningar för att påverka sitt handlingsutrymme, och utökat utrymmet han kan handla i (jmf. Engdahl & Larsson, 2011).

5.2 Turism på Åland

Åland kan beskrivas som urbilden av naturturism. På båt färden över till Åland slås man av det konstant glittrande och bländande havet, och längtan att bara få leva i nuet på ön och se vad den har att erbjuda växer sig starkare.

Upplevelserna på Åland är centrerade kring naturen och skärgården, och allt som hör därtill. Fåglar, fiske, olika sätt att färdas på vattnet och självklart också det småskaliga som representerar Åland. Småskalig och närproducerad mat och hantverk får stort utrymme i Ålands marknadsföring.

Mina informanter beskriver för mig att de flesta som kommer till Åland vill ha en aktivitet knuten till resmålet. Dennis beskriver det för mig genom att säga: *”Orsaken att de kommer till Åland är för att de vill göra något, det behöver finnas en aktivitet knuten till resmålet.”* Fiske blir ofta den aktiviteten, dels för att Åland är känt för sitt fiske, dels för att fiska är det man kan göra på Åland när det inte är sommar och högsäsong för den övriga turismen. Upplevelseturism beskrivs som en växande del av besöksnäringen av Göran, som säger att det är något de kommer att fortsätta försöka utveckla. *”Det har vi tänkt fortsätta med, inte bara fiske utan mer utveckling av upplevelseturismen också.”* Gästerna kommer ofta över en helg och då vill de göra aktiviteter. Mina informanter beskriver för mig att gästerna vill ha enkla bokningar och inte behöva plocka ihop sin egen resa. Färdiga paket med boende, mat och upplevelser, och bokningar online förenklar både för gästerna och för entreprenörerna.

Ålands rykte som fiskedestination går långt tillbaka. Som tidigare beskrivet har kvaliteten och intresset för fiske ökat och attraherar nu gäster som är villiga att betala för ett helt fiskepaket. I och med det lämnar fisketurister mer pengar efter sig. Åland är dock i stor utsträckning beroende av att tillgängligheten att besöka Åland är stor. Kommunikationer till och från ön är viktiga för att Åland ska vara ett attraktivt turistmål, och prisbilden jämfört med övriga Europa påverkar också. Senare i uppsatsen kommer jag beskriva dessa aspekter närmare. Idag beskrivs fisketurismen främst som en säsongsförlängare i och med att säsongen för fiske inte sammanfaller med högsäsongen för den övriga turismen.

6. Möjligheter för fisketurism på Åland

Under intervjuerna med mina informanter pratade vi om vilka möjligheter det finns för deras verksamheter i dagsläget. Vi pratade också om vilka faktorer det är som möjliggör för dem att bedriva sina verksamheter. I följande kapitel kommer jag beskriva vilka möjligheter och förutsättningar fiskeentreprenörerna ser med sina verksamheter, och göra en analys av materialet genom att använda mina tidigare beskrivna analytiska begrepp.

6.1 Trollingträffen

I följande stycke kommer jag beskriva ett exempel på hur aktörerna utvidgar sina verksamheter genom att använda sitt handlingsutrymme. Det handlar om ett evenemang som kallas Trollingträffen, och evenemanget är den huvudsakliga anledningen till att en av mina informanter, Leffe, erbjuder fiske i sin turistverksamhet. Som tidigare beskrivet i uppsatsen sysslade han inom sin verksamhet inte alls med fisketurism förrän för fem år sedan. Då märkte han att trollingen växte i popularitet och han bestämde sig för att ta över det utdöende evenemanget Trollingträffen.

Hos oss började vi med fisketurism och att satsa på trollarna medvetet och övertog ett evenemang som höll på att dö ut, Trollingträffen. (...) Vi gjorde ett försök och nu har vi lyckats till den delen att trollingträffen är så gott som slutsåld, även nu under covid.

I samband med tävlingen säljer de både boende och bryggplatser. Det här evenemanget påverkar också andra aktörer, till exempel Göran som har sin verksamhet i närheten. Han säger *”Det är en ny högsäsong som vi utvecklat här bra länge, att få i gång trollingfisket, eftersom vi vet att laxen passerar Åland på västra sidan.”*

Ovan beskrivna exempel visar på hur aktörerna drar nytta av sina omgivningar och de förutsättningar som finns för att utveckla sina verksamheter. En aktörs handlingsutrymme avgörs av dennes omgivningar och vilka möjligheter och begränsningar som finns i omgivningen. Genom att ha tillgång till resurser kan en

aktör i stor utsträckning själv bestämma hur den agerar eftersom tillgång till resurser ger ett nytt handlingsutrymme (Engdahl & Larsson, 2011). Genom att använda sig av de resurser som finns tillgängliga i omgivningarna kan aktörerna öka sitt handlingsutrymme ännu mer. I exemplet ovan blir det tydligt hur Leffe använder sig av omgivningarna för att skapa sig ett nytt handlingsutrymme inom turistverksamheten, nämligen inom fisketurismen. Genom att dra nytta av att laxen vandrar förbi och att ta över Trollingträffen blir hans verksamhet verksam inom en ny omgivning. Den nya omgivningen öppnar för fler möjligheter i form av en ny kundkrets som blir medvetna om hans verksamhet. Det visar på hur Leffe har utnyttjat omgivningarna och resurserna för att öka sitt handlingsutrymme. Utöver Leffes verksamhet, så påverkas även verksamheter i närheten, som Görans. Hans omgivning förändras också, och därmed hans handlingsutrymme. Det blir tydligt när han beskriver Trollingträffen som en ny högsäsong, att hans säsong får ytterligare en topp i antal besökare.

6.2 Samarbete hos fiskeentreprenörer - fiskeguideföreningen

Ålands organiserade fiskeguider startades 2019 och har som syfte att utveckla fisketuristnäringen på Åland, samt gynna fiskbestånd och hållbart fiske. De verkar också för att öka kompetensen och kvaliteten hos de fiskeguider som är med i föreningen. De ska genomföra internutbildningar inom HLR och det finns också intresse för att ta skärgårdsskepparexamen för de som inte har det, får jag beskrivet för mig under intervjun med Dennis, som är ordförande i föreningen. När vi pratar om föreningen och varför den startade förklarar han att det till stor del skedde för att kunna söka medel till projekt som de vill genomföra. *”Nu när det fanns möjlighet att söka det där leaderprojektet såg vi att vi behövde ta tillfället i akt och genomföra rastplatsprojektet.”* Rastplatsprojektet som han pratar om är ett projekt som de sökt pengar från Leader¹ för att kunna genomföra, och för tillfället arbetar föreningen mycket med det projektet. Projektet heter rastplatser i skärgården och går ut på att tillgängliggöra skärgården för fler. Motiveringen bakom projektet är att genom att skapa lättillgängliga rastplatser förbättras förutsättningarna att bedriva fisketuristverksamhet samtidigt som allmänheten också gynnas. I och med rastplatserna finns möjligheten att gå iland vid väl anlagda anläggningar, för att till exempel äta lunch, och helhetsintrycket för gästerna förhöjs. Rastplatserna är också fria för vem som helst att använda.

När jag frågar hur idén om en fiskeguideförening uppstod får jag förklarat för mig *”medlemmarna i föreningen, alltså alla guider känner alla här på Åland, så vi*

¹ Leader är en metod för att arbeta med landsbygdsutveckling inom EU, och bygger på lokalt engagemang.

träffas i större guidesammanhang ibland och det är ett forum att utbyta idéer och det var där det startade”.

Ovanstående citat om hur föreningen startades kan förklaras med hjälp av begreppet överbryggande socialt kapital. Med överbryggande socialt kapital menas att tillgångar och grupper länkas samman och att kunskap och idéer lättare kan spridas mellan flera aktörer. I det här fallet träffades guiderna ofta i olika sammanhang, och under tiden de träffades knöt de kontakter med varandra. Genom att diskutera gemensamma utmaningar och idéer uppstod idén att starta en gemensam förening för att ta vara på dessa idéer (jmf Putnam, 2000; Giddens, 2007). I och med bildandet av föreningen har de nu en gemensam förening där de kan genomföra projekt som de anser bidrar med något positivt till deras bransch. Genom ett överbryggande socialt kapital har de förvaltat de nätverk och kontakter de har för att kunna organisera sig och ytterligare dra nytta av varandra. Det här kan också styrkas av Bakka et al. (2006) som menar att en fördel med socialt kapital i form av nätverk är att kunskap lättare kan spridas mellan olika aktörer. I det här fallet kommer det till uttryck i att ett syfte med föreningen är att öka kompetensen hos medlemmarna. Dels kan de ta lärdom av varandra, men föreningen ska också anordna kurser i syfte att höja kompetensen inom vissa områden. Utan föreningen hade dessa kurser säkerligen uteblivit eftersom det är dem själva som anordnar dem. Likaså skulle de inte ha kunnat genomföra det Leaderprojekt de för tillfället arbetar med. ” (...) utan föreningen skulle vi inte kunnat genomföra det här projektet.” säger Dennis och syftar på projektet ”rastplatser i skärgården”. Även det kan förklaras med hjälp av socialt kapital och att det nätverk de har byggt upp möjliggör för dem att tillgodogöra sig resurser för att genomföra handlingar som förbättrar deras verksamheter. Enligt Bourdieu (2007) kan kapital omvandlas till en annan form av kapital. I det här fallet kan man argumentera för att det sociala kapitalet i fiskeguide-föreningen har omvandlats till ekonomiskt kapital i form av stödpengar från Leader för att genomföra projektet.

Putnam (2000) beskriver hur socialt kapital kan bidra både till en individuell och en kollektiv nytta. En individ som ingår i ett nätverk kan själv dra nytta av de kontakter som ingår i nätverket för att utföra de handlingar personen avser att utföra. Vidare kan samhället i stort dra nytta av att nätverket finns och bidrar till att handlingar blir utförda (ibid). Mina informanter har av eget intresse startat sina företag och de beskriver för mig hur de alltid har haft ett stort fiskeintresse. Mattias förklarar för mig ” *Jag har alltid varit intresserad av att vara egenföretagare och gillar natur och fiske.*” Eftersom mina informanter använder sig av samma resurser i sina företag är det lätt att tro att de skulle vara konkurrenter framför samarbetspartners. Men tvärt emot möjliggörs fler möjligheter av att de samarbetar. Som Pierre uttrycker sig ” *Utan det (samarbetet) skulle en stor del av arbetet utebli*”. Han syftar här på de samarbeten när guiderna tar emot stora grupper och guidar dem tillsammans. Både den informant som har fått bokningen och övriga

informanter som hjälper till skulle utan samarbetet ha större begränsningar att ta emot gäster. Det är inte möjligt att ta emot så många gäster på egen hand nämligen, och om bokningen skulle utebli på grund av det skulle heller inte övriga informanter få den inkomsten. Det här är ett exempel på hur den egna nyttan av ett nätverk tar sig uttryck. Mina informanternas verksamheter gynnas direkt av att de kan samarbeta med varandra. Det bidrar till att de får fler kunder och de kan erbjuda kunderna den service de efterfrågar. Vidare kommer det sociala kapitalet till uttryck genom att de hänvisar gäster vidare till andra guider om de själva inte har möjlighet att ta emot dem. Då kan de tack vare sitt nätverk få nya kunder som de annars inte hade fått.

Det samarbete som de förklarar för mig kan också förklaras av Rothsteins (2003) begrepp om sociala fällor. Allmänningar kan vara känsliga och utsatta eftersom de är beroende av att de som nyttjar och förvaltar resursen har tillit till varandra (ibid). För att en allmänning ska förvaltas utan att utarmas krävs det att de som nyttjar resursen också bidrar till förvaltningen av den. Tilliten är viktig för att behålla balansen mellan nyttjande och förvaltning. Det kan vara så att alla vet att det är bättre för resursen om de alla samarbetar för att sköta om den. Men om de inte litar på varandra, eller på att de andra inte använder resursen mer än vad den tål kan det hända att alla i stället börjar nyttja resursen för mycket. Resonemang som ”om inte jag tar upp den här fisken gör någon annan det” kan förekomma för att rättfärdiga beteendet. Bland mina informanter verkar tilliten vara hög. De litar på att de andra guiderna inte överutnyttjar den resurs de alla är beroende av. Därför kan de också gemensamt arbeta för att förvalta den långsiktigt.

Den kollektiva nyttan som Putnam (2000) pratar om kan diskuteras utifrån att fiskeguiderna bidrar till turismen på Åland. Genom deras verksamheter förlängs säsongen för turismen och andra aktörer, som till exempel de som hyr ut boende, får kunder under en längre tid. Under intervjun med Dennis beskriver han också hur boendet ibland kan vara lite begränsat där fiske är populärt. *”Det går inte att boka en stuga spontant i maj eller september eftersom de är fyllda.”* han fortsätter *”Det finns fler guider än boende.”* Det här kan anses vara incitament för fler att ha verksamheter som hyr ut boende. Då skulle den kollektiva nyttan som Putnam talar om kunna uppfyllas av att fler aktörer kan dra nytta av de turister som kommer för att fiska genom att etablera fler och nya verksamheter.

Stycket ovan är också ett exempel på hur aktörerna använder sig av socialt kapital för att öka sitt handlingsutrymme. I sammanhang när socialt kapital används är det oftast för att beskriva hur individer eller grupper använder sig av det för att påverka och förändra sin situation (Engdahl & Larsson, 2011). Det är också enligt Giddens (2007) vanligt att utnyttja det sociala kapitalet för att kunna uppnå sina mål. Genom att skapa en förening med gemensamma mål kan fiskeguiderna aktivt arbeta för att förbättra sin situation. Under intervjun med Dennis förklarar han för mig: *”Fördelar med att vara med i föreningen är att det är kompetensförhöjande, och en plattform för att kunna ge en gemensam röst”*. Det vittnar om att de använder

sig av sitt sociala kapital för att kunna påverka och förändra sin situation, och på så sätt även sitt handlingsutrymme genom att göra påtryckningar på strukturella påverkningsfaktorer, som till exempel för att förändra den fiskerilagstiftning de har. Lagstiftningen och dess betydelse för entreprenörerna beskrivs närmare i nästa kapitel.

7. Svårigheter för fisketurism på Åland

Likväl som det finns möjligheter finns det också svårigheter med att bedriva en verksamhet inom fisketurism på Åland. Jag var nyfiken på att ta reda på vilka dessa svårigheter var, och hur mina informanter upplevde och hanterade dem. I följande kapitel kommer jag att redogöra för de svårigheter mina informanter upplever att det finns, och hur de agerar för att hantera dem. Precis som i föregående kapitel kommer jag att analytiskt beskriva empirin om vilka svårigheter mina informanter ser.

7.1 Lagstiftningen på Åland

Ett återkommande tema från mina intervjuer är lagstiftningen på Åland. Åland har en egen fiskerilagstiftning som säger att fiske på Åland inte ingår i allemansrätten (Ålands landskapsregering, 2021a). För att få tillgång till fisket krävs fiskekort till de vatten man avser fiska i. På allmänt vatten har alla som är bosatta i Norden rätt att fiska för husbehov, men för privatägda och samfälliga vatten krävs fiskekort (ibid).

Ålands lagstiftning och kraven på fiskekort är något som mina informanter beskriver som försvårande. Det är inte i grund och botten det faktum att de måste lösa fiskekort som är försvårande, men de menar att det blir väldigt omfattande att behöva lösa så många fiskekort för en dag. Mattias beskriver för mig hur det kan se ut för hans del:

I värsta fall måste jag ha fem fiskekortsområden för en dag, för varje gäst. Områdena kostar cirka 10 euro per person, om jag då måste köpa för fem områden och har fem gäster i båten är det 250 euro för en dag. Det är ju ganska orimligt.

Liknande får jag beskrivet för mig hur tio personer kan vardera äga en liten del av en vattensträcka på en kilometer. Att fiska där utan att behöva hålla uppsikt över exakta gränser betyder alltså att de behöver lösa tio fiskekort för en dag. Det blir genast en mycket högre kostnad. De menar också att det är svårt, i synnerhet för turister, att veta var gränserna för de olika fiskekortsområdena går. ”*Det krånglar till det mycket för turister att veta var och hur de får fiska*” fortsätter Mattias berätta

för mig. Som en följd händer det ofta att turister fiskar där de inte har lov att fiska, både medvetet och omedvetet. Jag återkommer till det här lite senare i uppsatsen.

Vidare är övervakningen av fiskevatten idag bristfällig enligt mina informanter. Enligt Ålands landskapsregering (2021b) är det upp till vattenområdets ägare att ansvara för övervakning av eventuellt förekommande av olovligt fiske. Enligt mina informanter är det dock ett lågt intresse för övervakning och olovligt fiske rapporteras sällan, därmed blir det också sällan påföljder för personer som utövar olovligt fiske. Den här bristfälliga övervakningen är något som mina informanter beskriver som begränsande för deras verksamhet. Det påverkar nämligen både fiskbestånden och relationerna med vattenägare. Jag får beskrivet för mig under intervjun med Dennis, hur fiskerilagstiftningen på Åland är densamma sedan 1956. *”Då fanns det inget som hette sportfiske, så lagstiftningen beaktar inte det som sportfiske är idag”* beskriver han det som. Han menar att lagstiftningen inte går att applicera på sportfisket som det ser ut idag eftersom lagstiftningen utgår från en helt annan aktivitet och att sportfiske som det ser ut idag inte finns representerat i lagstiftningen. Vidare beskriver mina informanter för mig att det är lågt intresse för att driva på en förändring av lagstiftningen. *”Skulle man vilja ha världens bästa fiskeförvaltning här på Åland, vilket vi skulle kunna ha eftersom vi har egen lagstiftbarhet, skulle vi kunna ha det med lätthet”*. Så säger Dennis. Han menar att med tanke på Ålands möjlighet att stifta en egen fiskerilagstiftning, skulle de kunna jobba för att införa modeller de vet fungerar, och fiskeförvaltningen skulle kunna vara den bästa i världen. Det finns förutsättningar för det, men då krävs ett intresse från lagstiftande sida att införa dessa lagar. I dagsläget beskriver han att annat prioriteras högre, och därför finns det ett ganska lågt intresse att ändra fiskerilagstiftningen. Det har funnits förslag om att införa en fiskevårdsavgift, men den genomfördes inte. Den skulle innebära att alla betalade en viss summa för att få fiska överhuvudtaget, och ytterligare en summa för fiskekort. Alltså skulle även vattenägare behöva betala en summa för att få fiska i sitt eget vatten. Detta mottogs olika, dels mötte det stort motstånd från vattenägare då de såklart inte vill behöva betala för att få fiska i sitt eget vatten. Även om fiskeguiderna skulle kunna tycka att det är en bra idé så blir det trots allt en extra avgift för dem också. Det slutade med att avgiften inte infördes.

Enligt Rothstein (2003) är tilliten och förtroendet till myndigheter avgörande för graden av tillit till andra människor. I stycket ovan beskriver mina informanter för mig hur lagstiftningen inte motsvarar deras förväntningar, och hur det heller inte verkar prioriteras att uppdatera den. Det framstår för mig som att den bristen på engagemang från myndigheterna snarare skapar ett större behov av ideellt engagemang, och som en följd av det uppstår nätverk där socialt kapital ackumuleras. Eftersom myndigheterna inte visar det engagemang som mina informanter förväntar sig får de i stället själva utföra de handlingar de kan för att förbättra situationen. Till exempel fiskevårdsåtgärder, som beskrivs senare i

uppsatsen, och förslag om alternativa sätt att övervaka fiskevatten, som jag beskriver närmare nedan.

Ytterligare en svårighet med fiskerilagstiftningen är att det inte finns några ekonomiska incitament att övervaka fiskevatten från tjuvfiske. I lagstiftningen finns nämligen inget stöd för att kunna dela ut böter. Därför kan det ses som en hopplös uppgift att hindra tjuvfiske, för det enda som kan göras är att ge en tillsägelse, som tjuvfiskare egentligen bara kan strunta i och åka och fiska någon annanstans i stället. Tjuvfiske är en begränsande faktor för mina informanter på så sätt att de inte betalar för sig. En del av avgiften för fiskekort går till fiskevård. Eftersom tjuvfiskare inte betalar blir det ett bortfall i inkomsten till fiskevården, som i längden kan påverka fiskbestånden. Det är heller inte ovanligt att tjuvfiskare fiskar för att ta upp all fisk och på så sätt tär på bestånden. De fiskar också vid tillfällena när man inte bör fiska och ta upp fisken, som till exempel när fisken leker. Det är ytterligare en aspekt som kan minska fiskbestånden och i sin tur mina informanternas möjlighet att bedriva sin verksamhet. Dennis beskriver det sammanfattande genom att säga: *”Tjuvfiskarna betalar inte, fiskekort går också till fiskevården som de genom att tjuvfiska inte bidrar till. De fiskar också vid fel tillfällen och kan skada bestånden”*. Han menar vidare att en annan lagstiftning skulle kunna ha stor påverkan på fiskbestånden på Åland och alltså även för fisketuristverksamheter. *”Om regler respekterades och med en annan lagstiftning skulle fisket se helt annorlunda ut.”*

I situationer där en allmänning förvaltas kan man prata om *sociala fällor* (Engdahl & Larsson, 2011; Rothstein, 2003). I förvaltningen av en allmänning kan det finnas en stor förståelse för att en resurs mår bättre av att alla hjälps åt att sköta och se efter den. Då kan resursen fortsätta att användas utan att bli utarmad. I situationer med allmänningar krävs att alla hjälps åt, och att ingen är en så kallad *free rider*. En free rider är en person som använder sig av resursen utan att ta hänsyn till skötseln och förvaltningen av resursen, och på så sätt utnyttjar nyttan med resursen utan att ge något tillbaka till förvaltningen av den. Detta påverkar också alla andras förmåga att använda resursen och deras tillgång till den. Den sociala fällan uppstår när de personer som samsas om en resurs inte litar på att de andra personerna nyttjar resursen ansvarsfullt, och därför själva inte heller gör det. I fallet med tjuvfiske kan man använda beskrivningen free rider om de som utnyttjar resursen utan att bidra till förvaltningen. Som tidigare beskrivet finansierar bland annat fiskekortet fiskevården på Åland, och att fiska utan att betala för sig leder således till att resursen nyttjas utan att skötseln gynnas. Det här liknar det problem som Kagervall (2014) tar upp i sin studie, om att turisterna konkurrerar med de lokala invånarna om resursen. När de uppträder som free riders kan man anse att de konkurrerar med den lokala befolkningen eftersom de både tär på resursen, och som en följd av det försvårar för mina informanter att bedriva sina verksamheter i framtiden.

Mina informanter beskriver för mig att det inte finns någon som jobbar med frågor om tjuvfiske på någon myndighet, utan att det sker på ideell basis. Eftersom det sker ideellt finns det inte obegränsat med tid eller resurser, utan det sker utifrån intresse. Angående problemen med tjuvfiske har fiskeguiderna och mark-och vattenägare fört en dialog. Fiskeguiderna menar att eftersom de är ute så mycket på vattnet kan de hjälpa till med övervakning av fiskevatten. Det har dock varit lågt intresse för det.

En allmänning kan förvaltas bäst om det finns tillit hos dem som nyttjar den (Rothstein, 2003). Om en grupp skulle gå ihop för att gemensamt övervaka resursen skulle det försvåra för tjuvfiskare att nyttja resursen utan att bidra till förvaltningen av den i form av intäkter från fiskekort. Det låga intresset för övervakning av fiskevatten kan också beskrivas med tillit. Ett överbryggande socialt kapital mellan vattenägare och fiskeguiderna skulle kunna möjliggöra övervakningen av fiskevatten eftersom tilliten dem emellan skulle vara större då.

7.2 Tillgång till fiskevatten

Som tidigare nämnt ser mina informanter tillgången till fiskevatten som en begränsande faktor för sina verksamheter. Lagstiftningen på Åland kräver att alla som vill fiska måste ha fiskekort för det vatten de avser att fiska på. Allmänna vatten är tillåtet för alla bosatta i Norden att fiska på, men för privatägda vatten krävs fiskekort. När jag pratar med Dennis konstaterar han att i princip allt vatten på Åland är privatägt och att det finns ungefär 1000 enskilda vattenfastigheter på Åland. Av dessa 1000 är det ungefär 50–60 enskilda områden som upplåter fiske mot ersättning, alltså säljer fiskekort. De här områdena är ofta samfälligheter och ägs av byar eller kommuner, och utgör större sammanhängande områden. Men fiskekortsområdena varierar i storlek, och som tidigare nämnt får jag beskrivet för mig hur tio personer kan äga en varsin del av en vattensträcka på en kilometer.

Vidare under mina samtal med informanterna beskrivs fiskekortsområdena och den åländska lagstiftningen som ett stort hinder. *”Vi har oerhört svårt att konkurrera med resten av landet och Sverige på grund av lagstiftningen”* Enligt Pierre är det en faktor som gör det svårt att konkurrera med Finland och Sverige när det kommer till fisketurism. Han beskriver att det finns ungefär 60 fiskekortsområden, och även om du har köpt de fiskekort som behövs finns det otroligt många fler enskilda vatten som inte är tillgängliga för fiske eftersom de inte upplåter fiske i de vattnen. Det begränsar fisket på Åland eftersom det blir ett högre tryck på de vatten där fiske är tillgängligt. Om fler områden fanns tillgängliga skulle det vara ett mer utspritt fiske och det skulle finnas utrymme för fler turister utan att trycket på fisket blev för stort.

Han fortsätter berätta att det finns fler aspekter som hindrar fisket. På Åland finns inget strandskydd, och bebyggelsen ökar. Det innebär att det byggs i

anslutning till vatten, och på så sätt förhindrar tillgängligheten att komma åt fiskevattnen. ”Det kan ju vara så att det knappt finns någonstans att fiska ändå trots att du har köpt massa fiskekort”. Pierre menar att trots att det går att köpa fiskekort till ett område är det inte säkert att du kan få tillgänglighet att fiska. Eftersom det byggs privata bostäder i anslutning till vattnen blir tillgängligheten begränsad eftersom det inte är tillåtet att vistas på privat tomt. Har du ingen båt kommer du alltså inte åt att fiska trots att området upplåter fiske mot ersättning. Det är något som han anser är problematiskt eftersom det ju hindrar turister från att fiska. Om vi ser på det beskrivna problemet genom att använda handlingsutrymme blir det tydligt att lagstiftningen blir en strukturell begränsning för deras handlingsutrymme. Eftersom lagstiftningen bidrar till att fiskevattnen blir svårtillgängligt från land, leder det till att turister i större utsträckning behöver tillgång till båt. Mina informanter guidar alltid från båt, men möjligheten för de som vill fiska från land blir begränsad av lagstiftningen, och därmed har de ett begränsat handlingsutrymme. Å andra sidan kanske fler behöver anlita en guide för att kunna fiska, och mina informanter skulle därför kunna få fler kunder.

Under en annan intervju kommer en annan aspekt av fiskekortsfrågan upp. Vi pratar om hur det är problematiskt med så många fiskekortsområden och hur det försvårar för deras verksamheter. Det kan vara så att de under dagen märker att det område de valt att fiska i inte har rätt förutsättningar. Dennis beskriver för mig hur han måste resonera i sådana situationer.

Det kan vara så att det är dåligt på de två områden du valt och du känner att de inte kommer leverera idag. Väljer du att stanna ändå så gör du inte ett bra jobb för dina kunder eftersom du vet att det är dåligt fiske där idag. Även om fiskekortet kan anses billiga blir det lätt det dubbla eller trefalt pris sådana dagar.

Han menar att tillgången på fiskevattnen blir en begränsande faktor för dem eftersom de inte kan lösa hur många fiskekort som helst, för det finns en viss marginal de måste hålla sig inom för att det inte ska bli en för stor kostnad för dem. Mattias beskriver ett liknande scenario för mig:

Under min dag har jag en plan över var vi kommer vara, men den planen kan ändras många gånger. Det beror på vindar, vattnet, och hur många andra båtar det är. Jag vet aldrig var dagen kommer sluta. Därför är det jättesvårt att bara lösa tre fiskekortsområden och bara fiska där. Jag måste försöka få ut så mycket som möjligt från dagen så det blir så bra som möjligt.

Likaså blir fiskekortet en faktor som kan bli begränsande även för hans verksamhet då det fort blir väldigt dyrt. Det bidrar vidare till Ålands konkurrenskraft när det kommer till fisketurism. Jag återkommer till det senare i stycket om tillgänglighet, först ska jag ta upp en annan aspekt. Utöver att det blir

dyrt, är det också lite omständligt att köpa fiskekort. Mattias beskriver för mig *”Det har varit så omständligt, nu börjar det bli bättre att det går att göra (köpa fiskekort) på nätet.”* Vidare beskriver han hur han har hanterat problemet hittills. *”Nu har jag den möjligheten att jag har förtroende från vattenägarna och kan lösa fiskekort i efterhand.”* Återigen blir tillit och socialt kapital relevant. Eftersom vattenägarna har tillit till att han redovisar sanningsenligt hur mycket han har fiskat i deras vatten kan han röra sig lite friare. Han har använt sig av sitt sociala kapital för att på så sätt kunna använda sig av resurser som han behöver för att kunna bedriva sin verksamhet så bra han kan. Genom att tillgodogöra sig resurser, i form av fiskevatten, utan att vara hindrad av att behöva köpa fiskekort i förväg kan han handla i ett större utrymme.

Under intervjun med Dennis berättar han hur han håller på att etablera en app för att kunna köpa fiskekort online direkt. *”Det är lite omständligt att lösa fiskekort också, så det kanske inte alltid går att göra så fort och smidigt.”* I och med det berättar han att han etablerar tjänsten ifiske på Åland, för att göra fiskekorterna mer lättillgängliga. Det underlättar för guiderna att köpa fiskekort och att ge bästa möjliga upplevelse för sina gäster då de med lätthet kan byta fiskekortsområde under dagen. Det här är ett exempel på hur Dennis ökar guidernas handlingsutrymme. Genom att göra fiskekorterna mer lättillgängliga öppnas fler möjligheter för fiskeguiderna att välja ett område som de vet är bra för dagen.

Det som jag har beskrivit ovan är dock inte ett problem för alla mina informanter. Under intervjun med Göran säger han att det inte är något som påverkar honom. Runt hans verksamhet finns ett stort fiskekortsområde och det uppstår sällan problem med vattenägare i samband med att gäster fiskar olovligt. Han har heller inte problemet att han måste köpa flera olika fiskekort för en dag.

Figur 1: En av mina informanternas bryggplatser. Utanför är ett stort fiskekortsområde. Fotograf: Tora Jonsson.

7.3 Högt fisketryck

Frågan om fisketryck varierar under mina intervjuer. I vissa sammanhang beskrivs fisket som underutnyttjat fortfarande, och i andra sammanhang beskrivs fisketrycket som högt. Det beror på ur vilket perspektiv man ser på det. När vi pratar om att fisketrycket är högt är det ofta på ett visst område. Dennis beskriver fisketrycket som högt i stugtäta områden, medan områden som inte säljer fiskekort såklart har ett lägre fisketryck. Alla mina informanter använder sig av catch and release (C&R), till viss del. Det är också den allmänna rekommendationen på Åland att använda sig av metoden. C&R innebär att de släpper tillbaka fisken i vattnet i stället för att ta upp den. Metoden kan anses skonsammare mot fiskbestånden eftersom det inte utövar ett fisketryck. Inom C&R är det själva upplevelsen av fiske som står i centrum, snarare än att ta vara på fångsten. Metoden har dock kritiserats av samma anledning, att fångsten görs för nöjets skull på bekostnad av fiskens välmående och att fisken utsätts för stress (Ålands landskapsregering, 2021a). Mina informanter beskriver för mig hur de använder sig av metoden, men samtidigt tycker de att det är självklart att man får ta upp fisk man tänker äta, i måttliga mängder. De flesta av deras gäster vill inte ta upp någon fisk och Göran beskriver för mig hur hans gäster ibland nästan blir chockade när någon tar upp en fisk.

Reglerna på Åland säger att man ska ta hänsyn till minimimått när man fiskar, alltså ska man inte ta upp fiskar som är minde än angivna mått. Det finns också fredningsperioder då det är förbjudet att fiska vissa fiskar. Den allmänna rekommendationen är att använda sig av C&R vid fiske på Åland (Ålands landskapsregering, 2021a; Visit Åland, 2022b). Det här är ett sätt som mina informanter visar att de är medvetna om hur de alla måste hjälpas åt för att bevara resursen som fisket är i enighet med Rothstein (2003). Mattias beskriver för mig hur han resonerar.

Ju mer man håller på, desto mer förstår man det här, man måste tänka mer långsiktigt. Om man är ute tio gånger om året kan man köra på och ta upp all fisk, men ska man fiska 150-200 dagar per år, och år efter år måste man tänka till och vara mycket mer noga.

Det här är en annan situation när begreppet allmänning går att använda för att se på situationen. Det är fritt fram för vem som helst att köpa ett fiskekort och fiska. De personer som bryr sig om resursen och vill förvalta den väl kommer inte ta upp fisk så att bestånden tar skada. De personer som har ett lägre intresse för resursen

kommer att fiska utan att ta hänsyn till hur det påverkar bestånden. De blir free riders som nyttjar resursen utan att ge något tillbaka i form av förvaltning.

Ett sätt att hantera det höga fisketrycket på vissa platser kan vara att försöka hitta nya områden att fiska på. Dennis beskriver för mig vilken strategi han har använt sig av för att få tillgång till vatten med färre fiskare på.

Jag kontakter privata vattenägare där jag vet att fisketrycket inte är lika högt för att kunna erbjuda bättre fiskelycka åt mina gäster. Jag har några sådana områden som jag har lov för ett visst antal turer per år, och då blir fisket mer exklusivt. Men så kan ju inte alla göra, för då ökar ju fisketrycket.

Han beskriver vidare hur det är mycket värt för honom att kunna erbjuda dessa mer exklusiva fiskevatten åt sina kunder. *”Jag har inte så många egna turer men när jag väl har det kan jag erbjuda bra fiskevatten. Det är mycket värt för mig.”* Här framkommer det hur han använder sig av sitt nätverk av sociala kontakter för att öka sitt handlingsutrymme. Handlingsutrymme är påverkat av en persons omgivning och vilka möjligheter och begränsningar som finns. Som nämnt i beskrivningen av de analytiska begrepp jag använder i uppsatsen, kan en person påverka sitt handlingsutrymme genom att påverka omgivningarna och använda sitt sociala kapital. Det är i stor utsträckning upp till de aktörer som har tillgång till resurser hur andra aktörers handlingsutrymme ser ut (Engdahl & Larsson, 2011). Om det finns en begränsning för en aktör, kan aktören försöka överkomma den begränsningen. Ett sätt att göra det är att utnyttja sitt sociala kapital till fördel för handlingsutrymmet. I det här fallet har Dennis utnyttjat sina sociala kontakter för att få tillgång till en viktig resurs för honom. I den beskrivna situationen är det personer med tillgång till en resurs, nämligen fiskevatten, som avgör hans handlingsutrymme till viss del. Han kan fiska på områden som säljer fiskekort, men genom att få tillgång till vatten ingen annan fiskar i får han en exklusivare produkt att erbjuda sina kunder. Alltså har han genom sitt sociala kapital ökat sitt handlingsutrymme.

Figur 2: Hink med fiskeutrustning. Fotograf: Tora Jonsson.

7.4 Tillgänglighet

Eftersom Åland är en ö, är fungerande kommunikationer till och från platsen av stor betydelse för att turister ska kunna ta sig till dit. Under intervjuerna pratar vi om hur informanterna påverkas av det faktum att Åland inte är lika lättillgängligt som till exempel Stockholms skärgård. ”Lokaliseringen är en begränsande faktor, vi är beroende av fungerande kommunikationer (...) senast igår sa de som flyger till Åland att de inte längre tänker göra det eftersom det inte är lönsamt”. Citatet är ett exempel på hur strukturella begränsningar påverkar mina informanter, och hur det kan resultera i att deras handlingsutrymme blir mindre. Jag återkommer till det resonemanget lite längre ner i avsnittet.

Handlingsutrymme utgörs av begränsningar och möjligheter i en aktörs omgivning, framför allt strukturella sådana (Giddens, 1984). I det skede då en persons vilja möter de strukturella begränsningar som finns avgörs handlingsutrymmet. Infrastrukturen på, och kommunikationerna till och från Åland kan anses vara strukturella. Vidare är lagstiftning också en strukturell påverkan (Engdahl & Larsson, 2011). Det betyder att fiskerilagstiftningen och de beslut om transporter till och från Åland är strukturella inverkningsområden som påverkar hur mina informanter kan handla, och även hur besökare väljer att handla.

Vidare beskriver Dennis hur prisbilden kan bli en begränsning. *”Det är lättare att flyga till Stockholm än till Åland, om det dessutom är dyrare på Åland så blir det lite svårare att konkurrera.”* Återigen blir strukturella begränsningar något som tar sig uttryck i mina informanternas handlingsutrymme. När Dennis säger att det är dyrare på Åland syftar han på den lagstiftning som gör att de måste köpa flera olika fiskekort för att få tillgång till fiske. På platser där lagstiftningen ser annorlunda ut har guiderna en lägre utgift för fiskekort, vilket leder till att de kan ha lägre priser för gästerna. På så sätt blir lagstiftningen en strukturell påverkan på mina informanternas handlingsutrymme. Mina informanternas vilja möter motstånd i strukturella begränsningar och det resulterar i att deras handlingsutrymme begränsas. I viss utsträckning påverkas även gästerna av de strukturella begränsningarna då de i större utsträckning kanske väljer det billigare alternativet om de inte har råd att betala mer. På så sätt har lagstiftningen styrt deras val, utan att de är medvetna om det.

Å andra sidan är lagstiftningen inte bara begränsande, utan även möjliggörande i vissa fall. Ett exempel är lagstiftningen kring att få driva guideverksamhet. *”Kraven för att vara guide på Åland skiljer sig kraftigt mot till exempel Stockholmsregionen (...) här är det lindrigare tack vare vår särställning”.* I det här fallet utgör inte lagen en strukturell begränsning, utan snarare en strukturell möjlighet. Lagen möjliggör för mina informanter att bedriva guideverksamhet, i och med att de inte behöver genomgå en guideutbildning. I det avseendet kan man använda begreppet handlingsutrymme för att se hur mina informanter har ett större handlingsutrymme än personer på platser där kraven för en guideverksamhet är högre.

7.5 Fiskevård på Åland

För att mina informanter ska kunna bedriva sina verksamheter är de alla beroende av en gemensam sak, nämligen fisket. Utan ett gynnsamt fiske blir det svårt för dem att erbjuda fiskeguidningar till sina gäster. Därför ska jag i kommande stycke skriva om fiskevård på Åland och hur mina informanter resonerar kring ämnet.

Eftersom mina informanter är beroende av fisket vill de såklart förvalta det väl. Under intervjuerna framkommer det genom uttalanden som det från Mattias *”(...) finns det ingen annan väg att gå än att vi måste fiska hållbart (...) det är extremt viktigt att vi tar hand om det som vi har kvar”.* Hur arbetar de då med fiskeförvaltning på Åland? Jo, mina informanter beskriver det mycket som ett ideellt arbete. Som tidigare beskrivet är en del av syftet med fiskeguide föreningen att gynna ett hållbart fiske på Åland. Leader Åland är en annan organisation som

arbetar med ideella inslag, och de genomför flera fiskevårdsåtgärder. På Leader Ålands hemsida finns ett ansökningsalternativ som heter "fiskeleaderstöd". Det beskrivs som ett stöd för fiske- och vattenvårdsåtgärder, upplevelseprojekt och kunskaps- och kompetensförhöjande åtgärder. Det beskrivs också som ett stöd för samarbeten och nätverkande. Alla projekt som genomförs med fiskeleaderstöd har fiske i fokus (Leader Åland, u.å.). På hemsidan för fiskeleaderstöd står det även att det för tillfället är ansökningsstopp, vilket vittnar om ett stort intresse för metoden. Dennis, som är engagerad i Leader Åland, menar att det finns ett intresse för fiskevårdsåtgärder. *"Det finns ett intresse att göra fiskevårdsåtgärder med ideella krafter."* Även Göran beskriver hur Leader arbetar med fiskevård. *"Lekområden restaureras, tack vare Leader."* Han menar vidare att Leader har möjliggjort projekt som tidigare inte varit intressanta att genomföra. *"Om stora markägare inte är intresserade kan det vara svårt att få dem engagerade men tack vare Leader finns det pengar att söka."* Ovan nämnda exempel visar på ett intresse från det ideella att genomföra åtgärder för att förvalta fisket på ett hållbart sätt.

Fisket kan betraktas som en allmänning och gemensam resurs. Problem som kan uppstå med en allmänning är att förvaltningen inte fungerar och resursen blir lidande och skadad. I nästa stycke kommer jag att diskutera fisket på Åland som en allmänning genom att applicera Ostroms begrepp common pool resource. Jag kommer beröra förvaltningen av resursen och hur mina informanter påverkas av den. Att betrakta fisket som en allmänning är ett exempel på hur generella problem, såsom hanteringen av allmänningar, kan diskuteras med utgångspunkt i specifika fall. Jag har i det här fallet tittat på hur en allmänning hanteras i ett specifikt fall, och vilka utmaningar som finns. Genom att applicera ett analytiskt begrepp blir resonemangen mer generellt godtagbara.

Figur 3: En restaurerad lekplats i Mariehamn. Fotograf: Tora Jonsson

7.6 Fisket som en allmänning

I följande stycke kommer jag med utgångspunkt från bakgrunden i förra stycket att diskutera förvaltningen av fisket och hur det påverkar mina informanter. Jag kommer att titta på hur resursen och förvaltningen kan utgöra hinder för dem, och vilka möjligheter det finns för dem att påverka resursen.

Som tidigare diskuterat är lagstiftningen kring fisket på Åland något som påverkar i vilken utsträckning mina informanter kan använda sig av resursen. Det kommer till uttryck i form av ökade kostnader och en begränsad tillgång för dem. När vi pratar om fiskeförvaltningen uttrycker mina informanter att det är viktigt att de förvaltar fisket väl, så de kan bedriva en verksamhet som är hållbar över tid. Enligt Ostrom är det i de flesta fall rörande en allmänning viktigt att ha en lokal förankring och lokal förvaltning av en resurs för att den ska kunna förvaltas väl (Acheson, 2011). Det visar på att det är viktigt för både det lokala och det offentliga att arbeta tillsammans i förvaltningen. Ett sätt som det kommer till uttryck är genom de Leaderprojekt som genomförs. Leader består av personer från både det privata och det offentliga, och projektstöden kommer från EU:s arbete med landsbygdsutveckling. Genom det samarbetet framkommer det ideella engagemanget i förvaltningen av resursen. Lokal förankring i beslut rörande en resurs anses också öka effektiviteten och rättvisan i förvaltningen av en naturresurs, och även ansvarskänslan över resursen (Ribot, 2002). Det kan illustreras av följande uttalande från Göran angående ett projekt de genomfört för att restaurera lekplatser för fiskarna: *”Det blir nästan roligare att titta på lekplatserna än att fiska själv”*. Dessutom möter ofta beslut som fattas av lokala aktörer en högre acceptans hos det lokala (Moran & Rau, 2014). Angående fisket som en allmänning går det att konstatera att lokal förvaltning förekommer, och att arbetet är inriktat på att förbättra och göra resursen mer hållbar. Det problematiska uppstår i att övervakningen av fisket är bristfällig. Där har det lokala inget sätt att påverka eftersom lagstiftningen ser ut som den gör. Den här analysen illustrerar också hur generella antaganden kan dras från specifika fall då teoretiska inslag återkommer i empirin. Till exempel återfinns att lokal förvaltning anses viktigt i förvaltningen av allmänningar i empirin i form av de Leaderprojekt som genomförs.

Figur 4: Gädda som står i den restaurerade lekplatsen. Fotograf: Tora Jonsson

8. Slutsats

Syftet med den här uppsatsen har varit att undersöka vilka svårigheter och möjligheter entreprenörer ser med att bedriva fisketurism på Åland, samt hur de hanterar och förvaltar dessa. Syftet har undersökts genom att en fallstudie har genomförts och genom att svara på utvalda forskningsfrågor har syftet kunnat besvarats.

Den främsta svårigheten mina informanter upplever kring fisket är lagstiftningen på Åland. Lagstiftningen påverkar deras tillgång till fiskevatten, då det inte är tillåtet att fiska var som helst. Som en vidare följd av en begränsad tillgång till fiskevatten kommer kostnaden för fiskekort för att få tillgång att fiska. Mina informanter betalar gärna för fiskekort då en del av intäkterna går till fiskevården, men kostnaderna för fiskekort kan snabbt bli höga för dem eftersom det finns många fiskekortsområden. De kan behöva köpa kort för flera områden per dag, och därför blir kostnaderna höga. I min analys av empirin har jag använt begreppet handlingsutrymme för att förklara hur det påverkar dem och deras verksamheter. Det framkommer att lagstiftningen är en strukturell påverkan som begränsar mina informanters utrymme att handla i, och kan således bli en begränsning för deras förmåga att bedriva sina verksamheter.

De möjligheter som mina informanter framhåller är framför allt Ålands unika karaktär. De beskriver att de har en lokal och unik produkt i fisket som finns på ön. Om de kan förvalta fisket väl, och påverka lagstiftningen så att fisket gynnas kan det gynna deras verksamheter. I och med att Åland har en särställning och möjligheten att stifta egna lagar, skulle de kunna ha en fiskeförvaltning i världsklass. Ett sätt för dem att påverka lagstiftningen är genom gemensamma påtryckningar, vilket fiskeguide föreningen är ett verktyg för.

Från resultatet av fallstudien framkommer det att mina informanter försöker påverka sin situation som entreprenörer inom fisketurism genom att hantera de svårigheter som finns, och genom att förvalta de möjligheter de har. Ett exempel på hur de försöker hantera svårigheter tar sig uttryck i form av den fiskeguide förening som mina informanter har startat. De beskriver själva att de startat den för att kunna påverka fiskbeståndet och för att gynna ett hållbart fiske. Eftersom fisket och fiskbeståndet framställs som en utmaning av mina informanter blir föreningen ett forum för att försöka hantera den svårigheten. De försöker bland annat påverka den lagstiftning som finns för att få den att omfatta sportfiske så som det bedrivs idag.

De använder också föreningen för att kunna genomföra projekt för att höja kvaliteten på sina verksamheter. De ansöker exempelvis om projektstöd från Leader för att kunna genomföra projekt de anser bidrar positivt till deras verksamheter, men också till allmänheten i stort.

Utöver att föreningen är ett sätt att hantera svårigheter, såsom lagstiftningen och fiskeförvaltningen, är det också ett sätt för mina informanter att förvalta sitt sociala kapital i form av de kontakter och nätverk de har med varandra. Genom att ha en förening där de utbyter idéer och genomför projekt förstärks det sociala kapitalet, då det hela tiden måste underhållas för att fortsätta finnas (Giddens, 2007). Det leder till att informanterna genom att använda föreningen samtidigt stärker föreningen och dess förmåga att i framtiden vara en tillgång för dem.

För att utläsa vad mina slutsatser betyder kommer jag att relatera dem till den tidigare forskning jag redogjorde för i inledningen av uppsatsen. I Kagervalls (2014) studie menar han att den sociala acceptansen för fisketurism är en faktor som påverkar möjligheterna för att etablera och bedriva fisketurism. I studien är resultatet att den sociala acceptansen inte är en begränsning. Från min empiri går det att dra liknande slutsatser. Det tar sig uttryck bland annat i tillgången till fiskevatten. Privata ägare upplåter fiske mot ersättning och möjliggör på så sätt för mina informanter att bedriva sina verksamheter. Utan tillgång till fiskevatten skulle det vara svårt att bedriva en verksamhet baserad på fisketurism. Därför kan fisketurism anses vara socialt accepterat. Det är emellertid något som har förändrats över tid. Om vi begrundar det Leffe säger om fisketurismen för femton år sedan, i stycket om Trollingträffen, blir det tydligt att acceptansen har blivit större allteftersom gästerna har blivit mer seriösa. Leffe ville till exempel inte bedriva fisketurism tidigare och därför kan acceptansen anses ha ökat med tiden.

Begreppet *uneven development* som förekommer i Rainers (2018) studie är svårare att relatera till min uppsats. Det beror på att Åland har speciella regler för inflyttning och rätten att äga eller hyra mark som gör det svårt för allmänheten att anskaffa sig mark. Å andra sidan är exploateringen av naturen något som på ett sätt påverkar turistverksamheten. Pierre beskriver till exempel hur stränderna blir exploaterade eftersom de inte skyddas av något strandskydd, och därför försvårar åtkomsten till fiskevatten. Det exemplet vittnar om hur exploateringen av naturen blir en växande faktor som påverkar fisketurismen. Däremot är utvecklingen av fisketurismen relaterad till en viss exploatering av naturen. Exploatering i det avseendet kan därmed också bidra till en större och mer omfattande turistverksamhet på Åland, som bidrar till landsbygdens utveckling på en plats.

Till sist vill jag ta upp Kagervalls resonemang om konkurrens mellan lokala invånare och de besökande turisterna. I viss utsträckning visar min empiri att det förekommer på Åland. Det tar sig uttryck i de besökare som fiskar olovligt och på så sätt inte bidrar till förvaltningen av fisket. Därmed tär de på resursen utan att betala för fiskevården. De turister som fiskar olovligt och uppträder som free riders

utnyttjar resursen som de lokala invånarna försöker förvalta hållbart. Det är en grund för konflikter och irritationer att uppstå som kan komma att påverka inställningen till fisketurism på Åland.

Mitt arbete belyser de svårigheter och möjligheter Ålands fisketurism möter. Genom att göra en kartläggning av situationen är förhoppningen att arbetet ska kunna bidra till att belysa och bearbeta de utmaningar som finns, och ge möjligheten att vidare utveckla de möjligheter som ligger till grund för fisketurism. Genom att göra en analys av situationen kan det också vara möjligt att applicera resultatet av studien i andra områden där fisketurism förekommer. Då kan resultatet från den här studien ligga till grund för andra områden som arbetar med utvecklingen av fisketurism. Min studie är en fallstudie över en specifik destination där fisketurism är en del av turistsektorn. Det betyder att det inte är en generell bild av vilka svårigheter och möjligheter fisketurismen möter. Därför vore det intressant att utföra fler fallstudier på andra destinationer för att undersöka svårigheter och möjligheter, för att sedan jämföra resultaten med varandra. En annan intressant aspekt vore att undersöka vad som krävs för att tackla de svårigheter som finns, och vad som krävs för att förvalta de möjligheter som finns. Det här är något som jag har behandlat till viss del under min studie, men en grundligare undersökning vore en fördelaktig fördjupning för att undersöka vad som krävs för att kunna bedriva fisketurism på ett så bra sätt som möjligt för alla inblandade.

Referenser

Publicerade referenser

- Acheson, J. 2011. Ostrom for anthropologists. *International Journal of the Commons*, Vol. 5, no 2 August 2011, pp 329-339. <http://doi.org/10.18352/ijc.245>
- Ahrne, G. & Svensson, P. (2015). *Handbok i kvalitativa metoder*. 2 uppl., Stockholm: Liber.
- Bakka et al. (2006). *Organisationsteori*. 5:1. Uppl. Malmö: Liber AB.
- Borch, T., Aas, Ø., Policansky, D. (2008). International fishing tourism. I: Aas, Ø (red.) *Global challenges in recreational fisheries*. UK: Blackwell Publishing Ltd. 268-291.
- Bourdieu, P. (1986). *Distinction: A social critique of judgements of taste*. London: Routledge.
- Bourdieu, P. (2007). The Forms of Capital. I: A. R. Sadovnik (red.) *Sociology of Education*. New York: Routledge.
- Creswell, John W., & Creswell, J.D. (2018). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. 5th edition. Sage publications.
- Ditton, R. B. (2008). An international perspective on recreational fishing. I: Aas, Ø (red.) *Global challenges in recreational fisheries*. UK: Blackwell Publishing Ltd. 5-56.
- Engdahl, O., Larsson, B. (2011). *Sociologiska perspektiv. Grundläggande begrepp och teorier*. 2:7 Uppl., Lund: Studentlitteratur AB.
- Giddens, A. (1984). *The constitution of society*. 3 uppl., Cambridge: Polity Press.
- Giddens, A. (1997). *New rules of sociological method. A positive critique of interpretative sociologies*. Cambridge. Polity Press.
- Giddens, A. (2007). *Sociologi*. 4 uppl., Cambridge: Polity Press Ltd.
- Kagervall, A. (2014). *On the conditions for developing hunting and fishing tourism in Sweden*. Diss. Sveriges lantbruksuniversitet. Umeå: SLU.
https://pub.epsilon.slu.se/11133/1/kagervall_a_140416.pdf
- Kauppila, P., Karjalainen, T.P. (2012). A process model to assess the regional economic impacts of fishing tourism: A case study in northern Finland. *Fisheries Research*. 127-128, 88-97.
<https://reader.elsevier.com/reader/sd/pii/S0165783612001609?token=0FCB2DA98A774CF177192AD3D2A5D2C9209113CC1E5C90645C5733B8>

[10524AED89E7B10BD640955F204992A550EC165E&originRegion=eu-west-1&originCreation=20211210142106](https://doi.org/10.1016/j.marpol.2011.12.014)

- Kirkegaard, I. R., Gartside, Donald F. (1998). Performance indicators for management of marine recreational fisheries. *Marine Policy*. 22 (4-5), 413-422.
<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0308597X98000037>
- Kvale, S., Brinkmann, S. (2009). Den kvalitativa forskningsintervjun. 2. Uppl., Lund: Studentlitteratur AB.
- Moran, L & Rau, H. (2014). Mapping divergent concepts of sustainability: Lay knowledge, local practices, and environmental governance. *Local environment: The International Journal of Justice and Sustainability*. 21 (3), 344-360.
<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13549839.2014.963838>
- Ostrom, E. (1990). *Governing the commons: the evolution of institutions for collective action*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Putnam, R. D. (2000). *Den ensamme bowlaren. Den amerikanska medborgarandans upplösning och förnyelse*. Stockholm: SNS Förlag
- Rainer, G. (2018). Producing nature for tourism: A political ecology angle. *Annals of Tourism Research*. 71, 62-63.
<https://reader.elsevier.com/reader/sd/pii/S0160738318300045?token=7C88EFFF3CA333AF6329C652586BD5F01A83FDDFF36454639A8F378352C0B68FE61B083130FF7B0F8B0F0C4A4A28DC2AD&originRegion=eu-west-1&originCreation=20211208130009>
- Ribot, J. (2002). Democratic Decentralization of Natural Resources: Institutional Popular Participation. *World Resources Institute*.
- Robson, C. (2002). *Real world research: A resource for social scientists and practitioner-researchers*. Wiley-Blackwell.
- Rothstein, B. (2005). *Social traps and the problem of trust*. Cambridge: Cambridge University Press.

Webbaserade referenser

- Landsbygdsnätverket (2018). Naturturism.
<https://www.landsbygdsnatverket.se/inspiration/kampanjervigjort/naturturism.4.153525ec1520bcbe858722a.html> [2022-04-26]
- Naturturismföretagen (u.å). Natur- och ekoturism.
<https://naturturismforetagen.se/natur-och-ekoturism/> [2022-04-26]
- Nordiskt samarbete (u.å). Fakta om Åland.
<https://www.norden.org/sv/information/fakta-om-aland> [2022-02-24]
- Visit Åland (2022a). Var aktiv på semestern. <https://visitaland.com/upplev/aktiv-utomhus/> [2022-02-24]
- Visit Åland (2022b). Sportfisket på Åland. <https://visitaland.com/upplev/aktiv-utomhus/sportfiske/sportfisket-aland/> [2022-02-24]
- Ålands landskapsregering (2021a). Sport- och fritidsfiske.
<https://www.regeringen.ax/miljo-natur/fiske-fiskar/sport-fritidsfiske> [2022-03-01]

Ålands landskapsregering (2021b). Fiskerilagstiftning.

<https://www.regeringen.ax/miljo-natur/fiske-fiskar/fiskerilagstiftning>

[2022-03-01]

Publicering och arkivering

Godkända självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU publiceras elektroniskt. Som student äger du upphovsrätten till ditt arbete och behöver godkänna publiceringen. Om du kryssar i **JA**, så kommer fulltexten (pdf-filen) och metadata bli synliga och sökbara på internet. Om du kryssar i **NEJ**, kommer endast metadata och sammanfattning bli synliga och sökbara. Även om du inte publicerar fulltexten kommer den arkiveras digitalt. Om fler än en person har skrivit arbetet gäller krysset för samtliga författare. Läs om SLU:s publiceringsavtal här:

- <https://www.slu.se/site/bibliotek/publicera-och-analysera/registrera-och-publicera/avtal-for-publicering/>.

JA, jag/vi ger härmed min/vår tillåtelse till att föreliggande arbete publiceras enligt SLU:s avtal om överlåtelse av rätt att publicera verk.

NEJ, jag/vi ger inte min/vår tillåtelse att publicera fulltexten av föreliggande arbete. Arbetet laddas dock upp för arkivering och metadata och sammanfattning blir synliga och sökbara.